

Štev. 6.

V Ljubljani, 15. junija 1939.

Leto 56.

Vsebina: Resolucija. — 100 nasvetov in pobud. — Kaj so nam pokazali gnojilni poskusi na Barju. — Gospodarske drobtine. V. — Dušik in kakovost hmelja. — † Franc Zweifler. — Čisti hlevi. — Vzroki jalovosti. — Pravilno krmljenje po produkciji. — Presušenje pri kravah. — Driska pri teletih. — Nekaj misli o konjereji v Sloveniji. — Zdrav in krepek naraščaj podlaga za uspešno kurjerejo. — Naše zadružništvo v številkah. — Trgovina umetnih gnojil v Jugoslaviji. — Zakaj se nekateri borji ne dajo klati za vinogradniško kolje? — Tržno poročilo. — Lesno tržišče. — † Josip Lenarčič. — Društvene vesti. — Občni zbor Kmetijske družbe. — Književnost.

Resolucija

sprejeta na občnem zboru Kmetijske družbe v Ljubljani dne 4. junija 1939.

1. Prihodnje leto poteče pogodba, ki jo ima naša država s tvornico „Zorka“ zaradi carinske zaščite domače proizvodnje modre galice. Ta pogodba je bila do sedaj izgovor, da se baje cene galice niso mogle drugače urediti. Bojimo se, da bo sedaj država na novo sklenila pogodbo s to tvornico kot protiuslugo za to, ker se je tvornica na njeno zahtevo preselila iz Subotice v Šabac. Prepričani smo, da če se bo tvornici zaradi tega dala neka ugodnost kot odškodnina, da bo to tvornica skušala doseči glede galice in tako bo zopet kmetški stan dotični, ki bo plačal to odškodnino. Zaradi tega zahtevamo kmetje, da državne oblasti po izteku pogodbe z Zorko uredijo vprašanje cene galice na eden od sledečih načinov:

a) Prisili naj se upravo Borskega rudnika, ki izplačuje svojim inozemskim delničarjem nedopustno visoke dividende, da odstopi državi ono količino bakra, ki je potrebna za proizvodnjo galice in sicer po proizvodni ceni. Država naj potem baker dodeli tvornicam in določi tudi maksimalni zaslužek, ki ga smejo imeti pri izdelavi galice. Obenem naj se razprodaja galice v celoti odstopi združnim organizacijam, da se prepreči škodljiva špekulacija z njo.

b) Če ta način zaradi postojecih pogodb z upravami rudnikov in tvornice ni mogoč, potem naj država kupi od rudnikov ves za proizvodnjo potreben baker, kakor to stori Italija.

Tvornicam pa ga naj odstopi po toliko znižani ceni, da upoštevajoč maksimalen dobiček tvornice, galica v trgovini na veliko ne bo več stala kot din 3'— za 1 kg. Prepričani smo, da če more to storiti Italija, da bo isto mogla storiti tudi naša država za povzdigo vinogradništva, hmeljarstva in sadjarstva.

3. Ugotavljamo, da tudi v preteklem letu ni bilo uvedeno zakonito in obvezno zavarovanje proti elementarnim nezgodam v naši banovini. Sicer je bilo to vprašanje predmet lanske kmetijske ankete ter se je s tem pokazala dobra volja, da se najde zadovoljujoči način za ureditev tega zavarovanja, vendar kmetovalci še danes čakajo na stvarne ukrepe oblasti, trpeč zopet novo milijonsko škodo. Prepričani smo, da se morajo najti tudi v naši banovini potrebna sredstva za to prepotrebno zavarovanje, če bi bile doklade tako velike, da bi jih kmet sam ne zmožel. Naše kmetijstvo se mora zaščititi pred vremenskimi nezgodami in zato pozivamo merodajne činitelje, da to vprašanje ne odstavijo z dnevnega reda, temveč ga smatrajo za eno od najbolj perečih, ki ga je treba čimprej rešiti in sicer tako, da ne bo to zavarovanje v breme kmetu, temveč v njegovo korist.

4. Ponavljamo našo stalno zahtevo, da se čimprej izvede brezplačno ambulantno zdravljenje živine in izvede organizacija zavarovanja živine v primeru smrti potom krajevnih za-

drug, ki jih je treba potem povezati v Zvezo, kakor je to uvedeno v drugih banovinah.

6. Z začudenjem čitamo v dnevnih časopisih, da so se že začeli graditi v drugih krajih silosi za magaciniranje kmetijskih pridelkov, medtem ko o gradnji za naše sadne okoliše namenjenih silosov še ni nič ukrenjenega. Omenjeni silosi bi bili ravno letos, ko pričakujemo dobro letino, nujno potrebni. Pozivamo merodajne, da ne dopuste, da bi krediti za sadne silose v naši banovini propadli in da vse store, da se njihova gradnja čimprej začne.

7. Zahtevamo, da se pri podelitvi brezobrestnih kreditov z javno pomočjo nabavnovnočevalnim združgam tudi naša zadruga upošteva, saj je K. D. s svojim delom že dokazala, da uspešno in v interesu kmetijstva to svojo funkcijo vrši. Neupravičeno bi bilo, če bi se tozadevni krediti podeljevali le enemu delu zadrug.

8. Pozivamo oblasti, da zajeze krošnjarenje s sadnimi drevesci in trsem ter uvedejo še strožjo kontrolo nad zakotnimi drevesnicami in trsnicami, da se tako kmetijstvo zaščiti pred nepopravljivo škodo. Kontrolo drevesnic treba razširiti tudi na načine proizvodnje drevesc. Drevesnice se ne bi smele prekomerno gnojiti, ker se s tem vzgajajo omehkužene in neodporne sadike. Omogočiti treba, da narava sama selekcionira mlade sadike in izloči one kar ni sposobnega za življenje, oziroma ne odgovarja našim ostrim podnebnim prilikam. Ravno tako treba z javnimi sredstvi urediti selekcijo udomačenih odpornih sort, da se ka-

kovost sadja boljše. Ko bo to doseženo, je treba drevesničarje prisiliti, da uporabljajo le cepiče od takih preizkušenih sort, ki jih cepijo na selekcionirano podlago, ki bi se naj proizvajale v banovinskih drevesnicah.

9. Naša banovina izdaja letno velike vsote kot podporo pri nabavi škropil za sadno drevje. S škropili se živalski škodljivci ne morejo uspešno zatirati, ker se ne uničujejo le škodljivci, temveč tudi njihovi naravni neprijatelji. Zaradi tega se borba proti živalskim škodljivcem zamore uspešno sprovesti le z biološko obrambo. Pozivamo oblasti, da ustanove zavod za proizvodnjo koristnih žuželk, s katerimi se bo mogla potem uspešno voditi borba proti škodljivcem. Obenem pa naj se podpira širjenje koristnih ptic in zasleduje vsako uničevanje istih.

10. Po časopisnih vesteh so merodajni krogi storili potrebne korake zaradi pocenitve cementa za kmetijske gradnje. Ker še do sedaj v tem pogledu ni izdana službena rešitev, čas gradenj, posebno gnojnih jam in kmetijskih silosov za živalsko hrano pa je nastopil, pozivamo merodajne činitelje, da rešitev pospešijo.

11. Ob državni meji se opaža veliko pomanjkanje opeke za gradnjo, ker so opekarne izvozile opeko v Nemčijo. Načelno smatramo, da bi se smelo izvoziti iz države šele takrat, kadar je pokrita domača potreba. Nikakor pa se ne bi smela izvoziti opeka, da sedaj sami trpimo pomanjkanje v največji gradbeni sezoni. Še manj pa je tak izvoz upravičen v Nemčijo, ki nam plačuje v kliringu in v okviru določenega kontingenta. Tako se bo zgodilo, da bo kontingent izčrpan za takšne nepotrebne dobave in bo zaradi tega izvoz kmetijskih pridelkov onemogočen. Pozivamo merodajne, da dopuste v klirinške države uvoz le onega blaga, ki ga doma ne rabimo, oziroma ne moremo drugam prodati. Kontingenti pa naj se rezervirajo prvenstveno za kmetijske pridelke.

12. Iz dravske banovine še vedno odhajajo delavci v sosedno državo. Narodno-gospodarsko pa je naša država vsekakor oškodovana, če dopusti odhajanje delavcev v države, ki nam v kliringu itak že dolgujejo velike vsote. Tako se njihov dolg povečava še za ta z muko zaslužen prihranek naših delavcev in se s tem zmanjšuje izvoz kmetijskih pridelkov, ker tudi ta dolg gre na račun kontingentov za izvoz. Nasprotno pa primanjkuje našemu kmetijstvu delavcev, tako da se moramo mučiti z

za delo manj sposobnimi delavci, ki so ostali doma. S tem se podražuje kmetijska produkcija, pridelke pa bomo morali prodajati po cenah, ki nam jih bo klirinški dolžnik odobril. Če že mora naša država klirinškim kupcem dajati dolgoročna posojila, potem bi nacionalno-ekonomski principi zahtevali, da se to stori v obliki lastnih proizvodov, ne pa v delovni moči, ki bi se mogla doma koristneje izkoristiti. Bolje bi bilo, da bi Narodna banka kreditirala lastni produkciji, ki jo je treba le usposobiti za to, kakor pa tuji. Opozorjamo le na razna melioracijska dela v Sloveniji, s katerimi bi se preprečile poplave, ki so ravno letos zopet napravile velikansko škodo.

Zaradi tega zahtevamo, da se dovoli odhod sezonskih delavcev le v države, ki jih plačajo z zdravno valuto. Ostalo delavstvo pa se naj zaposli na melioracijskih delih doma, ker če že moramo dajati kredite, dajmo jih samemu sebi in ne tujcem.

13. Zadnji čas je zopet nekoliko kmetijskih posestev ob mejah prešlo v roke tujerodcem. Opozorjamo oblasti na to in zahtevamo, da se tozadevni predpisi o prodaji posestev v obmejni coni strogo izvajajo. Obenem pozivamo merodajne činitelje, da s pomočjo javnih denarnih zavodov in z lastnimi sredstvi ustanove fond za odkup kmetijskih posestev v obmejni coni, da ostane ta posest v naših nacionalnih rokah.

14. Naše kmetijstvo plačuje ogromne vsote za zavarovanje proti požaru. Ta bremena so pretežka, saj je malokatera zgradba zavarovana za svojo stvarno vrednost. Zaradi tega pozivamo merodajne činitelje, da odpravijo kartel zavarovalnic in da prouče upravičenost visokih premij za požarno zavarovanje in dosežejo njihovo znižanje, v kolikor se iste tičejo kmetijskih zgradb. Proučiti pa treba tudi vprašanje, ali se požarno zavarovanje ne bi moglo urediti po zgledu, kakor je to bilo urejeno v Moravski, ki je za kmeta najbolj prikladno in zvezano z najmanjšimi stroški.

15. Kmetijske zaščite so deležni le oni kmetovalci, kateri ne plačujejo na davkih več kot je z zakonom določeno. Sodne oblasti se morajo teh zakonskih določil držati in tako se dogodi, da marsikdo ne more uživati ugodnosti kmetijske zaščite, čeprav bi mu ista po vseh socialnih in pravnih pojmi pripadala. Pozivamo oblasti, da store potrebne korake, da se izda pojasnilo k temu zakonskemu določilu, ki bo dovoljevalo pra-

vičnejšo oceno, komu pripada kmetijska zaščita.

16. Nujno zahtevamo, da se uredi vprašanje brezobrestnih posojil vinogradnikom za obnovo vinogradov, kakor tudi, da se zabrani zasajanje novih vinogradov v neprimernih legah.

17. Zahtevamo, da se pravilnik o pobiranju trošarine na vino v naši banovini v toliko spremeni, da se količine, ki jih kupujejo kmetovalci za svoje delavce, oproste trošarine. Ravno tako naj se dovoli trošarine prosta zamenjava pridelkov za vino, če se bo to vino uporabilo za delavce. Odpravi se naj tudi dosedanja praksa pri pobiranju trošarine, po kateri se zatrošarini tudi grozdje, ako ga je kmetijski posestnik kupil od vinogradnika, da ga potem predela v domačo pijačo.

18. Pridružujemo se pozivu Društva absolventov kmet. šol, po katerem se naj uvede starostno in bolezensko zavarovanje kmeta.

19. Zahtevamo, da se oprosti kmet 5% davka na poslovni promet, ako preda žagam svoj les v žaganje, ter bo izžagan les uporabil potem v lastnem obratu.

20. Zahtevamo, da se gradbeni zakon dopolni in dovoli potrebne olajšave za kmetijske gradnje.

21. Zahtevamo, da se zemljišča ob banovinskih cestah oproste posebne doklade za gradbeni fond. Priznamo, da so ta zemljišča posebno v bližini mest in večjih naselij sicer pridobila na vrednosti, vendar se to načelo ne more raztegniti na vsa zemljišča ob banovinskih cestah. Zaradi tega predlagamo, da se raje predvidevajo večje prenosne takse v primeru prodaje teh zemljišč ob banovinskih cestah, ker šele takrat je mogoče oceniti pravi prirastek vrednosti. Dokler pa se zemljišče eksploatira v kmetiskem gospodarstvu, pa zemljišče dejansko ni nič več vredno, ker za oceno velja le renta, ki jo to zemljišče daje, a ta je v kmetijski eksploataciji enaka brez ozira na lego. Nasprotno se dogaja, da je ta renta celo manjša zaradi škode, ki jih naša promet na cestah.

22. Nar. banka objavlja statistične podatke o gospodarskih prilikah v državi, ki služijo državnim uradom kot podlaga za razne upravne in gospodarske ukrepe. Tako objavlja Narodna banka tudi podatke o narodnem dohodku, ki so izračunani na podlagi cene pšenici. Predpostavlja se namreč, da je pšenica oni kmetijski produkt, ki najizraziteje karakterizira gospodarske prilike kmetijstva in zato se njena cena zamore

vzeti kot merilo za dohodek iz kmetijstva. Res je, da je v naši državi, kjer so gospodarska proučevanja šele v začetnem stanju, zelo težko oceniti gospodarsko moč kmetijske proizvodnje, ki je med vsemi najbolj komplicirana. Toda že činjenica, da predstavlja pšenica značilno in prevladujočo panogo kmetijske produkcije le v plodnih ravninah Donave in Save, medtem ko se pšenica v drugih pokrajinah proizvaja komaj za domačo potrebo, v polovici države pa sploh nedovoljno, tako da se mora uvažati, odvzema pšenici njeno značilnost za oceno kmetijske produkcije. Še jasneje pa postane ta neskladnost, če se upošteva, da se cena pšenici ne formira svobodno, torej po priznanem nacionalno-ekonomskem principu ponudbe in povpraševanja, temveč prisilno s pomočjo državne intervencije. Saj je znano, da je cena pšenici na sve-

tovnem trgu pariteta Rotterdam okoli din 80.—, medtem ko je znašala do nedavna intervencijska cena Prizada din 160.—.

Radi tega smatramo, da je živinoreja edina kmetijska proizvodna panoga, ki bi mogla kolikor toliko okarakterizirati gospodarsko moč kmetijstva, ker je ta panoga vsepovsod relativno enakomerno razširjena in se cena proizvodom še kolikor toliko svobodno formira.

Pozivamo Narodno banko, da uredi izračunavanje narodnega dohodka tako, da ne bodo upoštevane le gospodarske prilike najbogatejših pokrajin v državi, ki so istočasno tudi žitorodne, ker na ta način nastane pri izvajanju gospodarske in finančne politike neprecenljiva škoda za vse druge pokrajine, posebno za kmetijsko pasivne, kot je dravska banovina.

Slično naj bi se tudi sedaj uredilo, le da bi se denar izdal v toliki meri, kolikor bi bil krit s knjiženji na kmetiska posestva.

Kadar kmet prevzame ali kupi posestvo ter je prisiljen v ta namen najeti posojilo, bi ga dobil proti vknjižbi na prvem mestu do polovice vrednosti v agrarnih bankah. Tako bi sami kmetje ustvarili tem agrarnim bankovcem varnostno podlago in bi radi tega za posojilo plačali 1% upravnih in drugih stroškov in 4% kot amortizacijo (odplačilo) dolga, tako da bi bilo posojilo pravzaprav brez obresti. Danes pa plačujemo visoke obresti za zlato podlago, katere niti ni. **Zemlja — to pomeni za človeštvo koristno delo** — nud najsigurnejšo varščino.

Današnji papirnat denar, ki je le približno 30% z zlatom zavarovan, ima še tudi dodatno kritje v toliko, kolikor je vknjižen na nepremičninah na varnem mestu. Torej imamo pravzaprav papirnat denar brez sigurne vrednosti, plačujemo zanj obresti in mu še damo delno dodatno sigurnost. To bi lahko na gornji način napravili sami brez posredovalcev, ne da bi jim še plačevali milijonske obresti za namišljeno, pogosto dvomljivo vrednost. Ta nova valuta bi bila bolj zanesljiva in varna kakor vse druge. Tako pa sedaj plačujemo obresti za nekaj — kar pride lahko danes ali jutri ob veljavo. Pri novem denarju se nam tega ni bati, ker zemlja ne bo nikdar ob veljavo, dokler jo bo tlačil človeški rod. Zlorabe in sleparije naj bi se kaznovala najostreje, da bi **ne bile dobičkanosne**, in bi nikdo ne mogel **ponovno** goljufati.

Vsi, ki imajo od današnjih razmer korist in hasek se bodo tem stremljenjem zoperstavljali z vsemi močmi in sredstvi. Vsekakor, poganskega boga „Zlato tele“, bo treba pahniti s prestola na vsak način in brezobzirno.

Kdor v to ne veruje — naj vsaj razmišlja.

100 nasvetov in pobud.

Goričan.

2. Denar in kredit. Beseda inflacija je tujka, pa skoro vsak ve, da pomeni razvrednotenje papirnatega denarja. Denar pomeni le to, kar in koliko lahko z njim kupiš. Je samo znak za od naroda z delom ustvarjene vrednote. Sam na sebi nima nobene vrednosti. Ne hrani — ne greje — ne oblači, nobeni potrebi ne zadosti. Predstavlja le menjalno sredstvo.

Bogastvo je dvojno: **osebno**, ki se drži posameznika — zdravje — moč — razumnost — lepota telesna in duševna in **stvarno**: denar — posestvo itd. Kdor ima oboje, je srečen. Kdor ima samo prvo, je še vedno lahko bolj srečen in zadovoljen kakor kdor ima samo drugo.

Že od nekdanje vlada ves svet zlato in dandanes še prav posebno. Papirnat denar, katerega izdajajo narodne banke pod državnim nadzorstvom, bi moral imeti kritje v zlatu. Za kolikor milijonov kroži papirnatega denarja v državi — za toliko bi moralo ležati zlata v shrambah teh bank, ker papir je pač brez vsake vrednosti, če pade zaupanje v njega. Zlata leži seveda le prav malo v shrambah.

Če bi kovali zlat denar in ga dali v promet, bi to povzročilo silno izgubo. Vsako leto bi ga zginilo na metercente radi obrabe. Zlato tvori podlago večini denarnih valut, čeprav ima samo na sebi zelo majhen praktično koristen pomen za člove-

štvo. Saj nas je veliko število, ki nismo in ne posedujemo trohice zlata, če ne ravno kakšno zlato zobno krono. Zaradi tega pa nismo bili in nismo nič manj srečni in zadovoljni kakor drugi. To je dokaz, da za srečo in blagostanje človeštva zlato ni potrebno.

V državi, kjer bi imeli kmetje moč in veljavo, bi ustanovili državno agrarno banko, katera bi izdajala poleg običajnega še posebni agrarni denar z enako veljavo. V bivši Avstriji je bil nekdanj tudi dvoje vrste papirnati denar, kar široke množice niti opazile niso. Edinice po 1, 5 in 50 goldinarjev so bili n. pr. bankovci od banke, za katere je jamčila z zlato zalogo.

Edinice po 10—100 in 1000 gold. pa so bili državni bankovci brez vsakega kritja in so pomenile državni dolg, za katerega ni bilo treba plačati obresti.

Poljedelstvo.

Kaj so nam pokazali gnojilni poskusi na Barju.

(Konec.)

Ing. S. Goriup.

Izsledki gnojilnih poskusov.

Za podlago gospodarskega računa pri izkazanih gnojilnih poskusih služijo cene umetnih gnojil, ki jih je dobavila Kmetijska družba v Ljub-

ljani. Tako je stala 40% kalijeva sol din 160.—, apneni dušik din 211.—, superfosfat din 104.— in apnenčev prah din 35.— za 100 kg. Pri izdatkih niso upoštevani stroški za prevoz in tro-

šenje umetnih gnojil ter stroški za spravlanje radi gnojenja nastalega viška pridelkov, pri dohodkih pa ne vrednost slame in neuporabljenih hranilnih snovi umetnih gnojil, ki pridejo do izraza šele tekom prihodnjih let.

Vrednost pridelka je izračunana po jesenskih cenah na ljubljanskem trgu, ki so bile za krmno peso din 20.—, za zelje din 30.—, za koks in cipra pa din 250.— za 100 kg. Pri fižolu cipra se je po ceni din 250.— računal ves pridelek neglede na kvaliteto, ker je poškodbo po slani povzročilo zgolj vremensko naključje.

Ako presojamo izsledke gnojilnih poskusov po gornjih vidikih, bi znašal pod enakimi okolščinami srednji pridelek po ha:

a) na negnojenem zemljišču:

9725 kg pese	v vrednosti din 1945.— oz.
4652 „ zelja	„ „ 1395.60 „
360 „ cipra	„ „ 900.— „
806 „ koksa	„ „ 2015.— „

Donosi brez gnojenja so pri vseh kulturah zelo nizki in je zato razumljivo, da se velik del okolšinskih zemljišč uporablja za travnike, ki dajo često le slabo in pičlo krmo.

b) Na zemljišču, gnojenem z 250 kg 40% kalijeve soli:

26.906 kg pese	v vrednosti din 4.981.20,
dobiček radi gnojenja	din 3.036.20 oz.
8.507 kg zelja	v vrednosti din 2.552.10,
dobiček radi gnojenja	din 756.50 oz.
1.494 kg cipra	v vrednosti 3.735.—, do-
bidiček radi gnojenja	din 2.435.— oz.
1.652 kg koksa	v vrednosti din 4.130.—,
dobiček radi gnojenja	din 1.715.— oz.

Gnojenje s 40% kalijevo soljo je pri gnojilnih poskusih na vseh kulturah pridelek približno podvojil in izkazuje zelo visoko rentabilnost.

c) Na zemljišču, gnojenem z 250 kg apnenega dušika:

13.620 kg pese	v vrednosti din 2.724.—,
dobiček radi gnojenja	din 251.50 oz.
7.320 kg zelja	v vrednosti din 2.196.—,
dobiček radi gnojenja	din 483.60 oz.
336 kg cipra	v vrednosti din 840.—, zgu-
ba radi gnojenja	din 587.50 oz.
920 kg koksa	v vrednosti din 2.300.—,
zguba radi gnojenja	din 242.50 oz.

Višek pridelka in gospodarska upravičenost gnojenja sta bili pri uporabi apnenega dušika pri sadežih, ki potrebujejo za svoj razvoj mnogo dušika, t. j. pri zelju in pesi, znatno manjša, kakor pri gnojenju s kalijem, vendar pa še opazna. Pri rastlinah, ki ne potrebujejo mnogo dušika (stročnice) je pa nastala direktna zguba.

č) Na zemljišču, gnojenem s 500 kg superfosfata:

13.786 kg pese	v vrednosti din 2.757.20,
dobiček radi gnojenja	din 292.20 oz.
8.340 kg zelja	v vrednosti din 2.502.—,
dobiček radi gnojenja	din 586.40 oz.
401 kg cipra	v vrednosti din 1.002.50,
zguba radi gnojenja	din 417.50 oz.
1.134 kg koksa	v vrednosti 2.835.—, do-
bidiček radi gnojenja	din 300.— oz.

Gnojenje s samim superfosfatom izkazuje v nekaterih primerih skromen dobiček, drugod pa celo zgubo (cipra), ker je vrednost povečanega pridelka manjša od nabavne cene superfosfata.

d) Na zemljišču, gnojenem z 2.500 kg apnenčevega prahu:

11.287 kg pese	v vrednosti din 2.257.40,
zguba radi gnojenja	din 562.60 oz.
6.414 kg zelja	v vrednosti din 1.924.20,
zguba radi gnojenja	din 346.40 oz.
312 kg cipra	v vrednosti 780.—, zguba
radi gnojenja	din 995.— oz.
881 kg koksa	v vrednosti din 2.202.50,
zguba radi gnojenja	din 677.50 oz.

Gnojenje z zmetim apnencem izkazuje pri vseh posevkih občutno zgubo in služi kot dokaz, da je na nižinskem barju nevtralne ali alkalne reakcije vsako apnenje nepotrebno in negospodarsko.

e) Na zemljišču, gnojenem z 250 kg 40% kalijeve soli in 250 kg apnenega dušika:

28.030 kg pese	v vrednosti din 5.606.—,
dobiček radi gnojenja	din 2.733.50 oz.
9.757 kg zelja	v vrednosti din 2.927.10,
dobiček radi gnojenja	din 604.— oz.
2.071 kg cipra	v vrednosti din 5.178.—,
dobiček radi gnojenja	din 3.350.50 oz.
1.447 kg koksa	v vrednosti din 3.617.50,
dobiček radi gnojenja	din 675.— oz.

Gnojenje s kalijevo soljo in apnenim dušikom izkazuje višje donose, kot gnojenje s samo kalijevo soljo, ne daje pa vedno tudi večje gospodarske koristi.

f) Na zemljišču, gnojenem z 250 kg 40% kalijeve soli in 500 kg superfosfata:

28.030 kg pese	v vrednosti din 5.606.20,
dobiček radi gnojenja	din 2.741.20 oz.
9.944 kg zelja	v vrednosti 2.983.20, do-
bidiček radi gnojenja	din 667.60 oz.
1.559 kg cipra	v vrednosti din 3.898.—,
dobiček radi gnojenja	din 2.078.— oz.
1.545 kg koksa	v vrednosti 3.862.50, do-
bidiček radi gnojenja	din 927.50 oz.

Tudi gnojenje s kalijevo soljo in superfosfatom je dalo sicer višje donose, kot samo gnojenje s 40% kalijevo soljo, ni pa izkazalo povsod večje gospodarske koristi.

g) Na zemljišču, gnojenem z 250 kg apnenega dušika in 500 kg superfosfata:

14.661 kg pese	v vrednosti din 2.932.20,
zguba radi gnojenja	din 60.30 oz.
8.132 kg zelja	v vrednosti din 2.439.60,
zguba radi gnojenja	din 3.50 oz.
343 kg cipra	v vrednosti 858.—, zguba
radi gnojenja	din 1.089.50 oz.
584 kg koksa	v vrednosti din 1.460.—,
zguba radi gnojenja	din 1.602.50 oz.

Gnojenje z apnenim dušikom in superfosfatom je zvišalo pridelek pese in zelja, dočim je bil pridelek fižola celo manjši, kot na negnojni parceli, kar je verjetno delno pripisati raznim škodljivcem in boleznim. V vseh primerih pa izkazuje tako gnojenje očitno gospodarsko zgubo.

h) Na zemljišču, gnojenem z 250 kg 40% kalijeve soli, 250 kg apnenega dušika in 500 kg superfosfata:

35.403 kg pese	v vrednosti din 7.080.60,
dobiček radi gnojenja	din 3.697.10 oz.
11.568 kg zelja	v vrednosti din 3.470.40,
dobiček radi gnojenja	din 627.30 oz.
1.787 kg cipra	v vrednosti 4.468.—, do-
bidiček radi gnojenja	din 2.120.50 oz.
1.659 kg koksa	v vrednosti din 4.147.50,
dobiček radi gnojenja	din 685.— oz.

Tako polno gnojenje je dalo v vseh primerih izdatno povečane donose, ki so znatno večji od donosov, doseženih pri gnojenju s samo eno ali dvema hranilnimi snovmi.

i) Na zemljišču, gnojenem z 250 kg 40% kalijeve soli, 250 kg apnenega dušika, 500 kg superfosfata in 2500 kg apnenčevega prahu.

32.737 kg pese	v vrednosti din 6.547.40,
dobiček radi gnojenja	din 2.279.90 oz.
11.902 kg zelja	v vrednosti din 3.570.60,
zguba radi gnojenja	din 147.50 oz.
2.071 kg cipra	v vrednosti 5.178.—, do-
bidiček radi gnojenja	din 1.955.50 oz.
1.780 kg koksa	v vrednosti 4.450.—, do-
bidiček radi gnojenja	din 112.50 oz.

Gospodarska korist takega gnojenja je v vseh primerih znatno nižja od rentabilnosti polnega gnojenja brez apnenja. Zelje je po takem gnojenju izkazalo celo zgubo.

d) Zaključki:

Na podlagi izsledkov kemijske in pedološke analize talnega profila in devetih ogledkov zemlje (tozadevni podatki so bili objavljeni v januar-ski številki Kmetovalca) ter primerjalnih gnojilnih poskusov na zemljišču mestne občine ljubljanske prihajamo, upoštevajoč podnebne in vodne prilike, do sledečih zaključkov:

1. Zemljišče, na katerem so se vršili poskusi, je nizko barje z razme-

roma visokim odstotkom rudninskih snovi in bogato na apnu. Podobnih zemljišč je na Ljubljanskem barju mnogo.

2. Radi pogostih pomladanskih in jesenskih poplav in škodljivih učinkov slane naj se sadijo na Barju rastline s kratko rastno dobo, ali pa rastline, ki so proti slani odporne.

3. Organski sloj zemlje postaja na Barju čim dalje bolj plitek, zaradi česar je treba pritegniti polagoma k obdelavi ponekod tudi spodnji rudninski sloj zemlje.

4. Pod organsko plastjo zemlje se nahaja na mnogih krajih Barja specifično lahek, na apnu bogati jezerski glen ali polževka, ki vsebuje le neznatne množine kalija in fosforove kisline ter je zaradi tega neploiden. Pri mešanju organske plasti z apnenastim jezerskim glenom se vsebina kalcija v oranici znatno poveča, vsebina kalija in fosforove kisline pa občutno razredči. V takem primeru ovira kalcij po svojem nasprotnem učinku osvajanje kalija, kar ima za posledico občuten upadek plodnosti.

5. Izmed hranilnih snovi se nahaja na Barju kalij v minimumu, zaradi česar je gnojenje s kalijem na barski zemlji izredno uspešno.

6. Gnojenje s samim dušikom, samo fosforovo kislino, kakor tudi gnojenje z dušikom in fosforovo kislino brez istočasnega gnojenja s kalijem v enakih okolščinah ni gospodarsko.

7. Vsako apnenje nizkega barja z nevtralno ali alkalno reakcijo, zlasti tam, kjer se nahaja pod organsko plastjo jezerski glen, je odvečno in naravnost škodljivo.

8. S polnim gnojenjem, t. j. s kalijem, fosforovo kislino in dušikom dosežemo na Barju večji pridelek, kakor pa s samim kalijem. Pri takem gnojenju je pa treba uporabiti razmeroma mnogo kalija (300 do 500 kg 40% kalijeve soli po ha) in razmeroma manj, t. j. le po 100 do 150 kg fosforovega in dušikovega gnojila.

9. Ako je radi preplitkega organskega sloja pritegniti k obdelavi tudi jezerski glen, tedaj naj se to izvrši oprezno in postopoma. Tako poglobljeno oranico je pa treba izdatno pognojiti z dobrim hlevskim gnojem, ki s svojo bogato vsebino kalija, fosfora in dušika omili škodljive učinke jezerskega glena. Poleg hlevskega gnoja naj se zemlji doda še kalij v obliki 40% kalijeve soli ali pa pepela.

10. Za gnojenje s hlevskim gnojem je barje izredno hvaležno. S hlevskim gnojem se doda zemlji poleg hranilnih snovi tudi mnogo koristnih bakterij, ki presnavljajo v tleh hranilne snovi v tako obliko, ki je za rastline dostopnejša. Poleg tega daje hlevski gnoj zemlji zveznost in odpornost proti suši. Zato smatramo, da se bodo s hlevskim gnojem in kalijevo soljo dosegli še mnogo ugodnejši rezultati, kakor pa s samimi umetnimi gnojili.

Prvo seno spravimo posebno skrbno, posebej za teleta, ker je **nežno, redilno in lahko prebavljivo**. Za sušenje imam mali obračalnik na 5 vil. Imel je tudi zavoro za hribovite travnike, pa sem jo odstranil. Sprva sem napregal tudi kravo, pa ne gre dobro. Je prepočasna in pri kravi ali volu je treba zraven hoditi, kar ni prijetno. Z obračalnikom s konjsko vprego sem prav zadovoljen. Običajno smo s seneno košnjo gotovi, ko drugi začnejo. Res jo je nekaj manj, zato je pa za polovico boljša — kar priča naša živina.

Eni pravijo — moram vendar pustiti travo dozoreti, da se travnik vedno na novo sam zaseje. Najboljše trave so trajne. Poženejo vedno na novo iz korenin. Če jih pustimo večkrat dozoreti, oslabijo in sčasoma izginejo.

Nasprotno pa se zaseje vsakovrstni travniški plevel, ki je imel čas popolnoma dozoreti.

Trave spadajo k isti družini kakor žitarice. Če pokosite večkrat zelen oves, vam vedno na novo požene. Ko pokosite zrelega, ne požene več zelenja, ker je vso svojo moč dal v zrnje. Živina se ne redi, ne raste, ne da mleka od tega kar požre, ampak od tistega, kar prebavi. Seno od mlajše trave ima polovico več prebavljivih snovi kot seno iz ostarele, dozorele trave. Takšno seno je le malo boljše od slame.

Predvsem pazimo, da nam na pol suho seno ne zmoči dež. Pri nezanesljivem vremenu ga že nalagamo, ko še manjka eno ali dvojno obračanje. Seno solimo.

Veliko kmetov že to dela. Kdor še ni poizkusil, mu priporočam. Nekaj soli je zdravo in potrebno živini. S tem odpade škropljenje s slano vodo pri vsakodnevnem krmljenju.

Pogosto sem se bal, kaj bo s senom. Vsa parna je bila zavita v meglo. Seno se je parilo in bilo vroče, da me je v roko speklo, če sem jo porinil globoko v sredino. Do danes se nam še ni nikdar pokvarilo.

Solimo z živinsko soljo kar tako približno. Ko je nametana ena lega okoli enega metra na visoko, potrosimo sol. Na en voz pride kakšnih 5 kg. Za seno, otavo in otavič porabimo 100 kg soli letno.

Pri seneni košnji si zapomnim mesta, kjer je bila najslabša trava. Ko spravimo seno, navozimo tja gnojnico v bližino sadnih dreves in konjski žagovnati gnoj. Tega pobranamo in lepo razgrabimo. Kar ostane na grabljah, damo okoli debel sadnega drevja. Pri otavni košnji ni gnoja

Gospodarske drobtine V.

Goričan.

(Dalje.)

Ozimni ječmen: 9. maja smo popisali ves snetljiv ječmen. Ta snet je tako razširjena, da je marsikdo radi te bolezni opustil setev ječmena. Snet se mora pobrati čim se pokaže, pred cvetjem ječmena. Kakor hitro začne snet prašiti, je prepozno. Ječmen je okužen znotraj v sredi, ne od zunaj, kakor pri nekaterih drugih sneteh. Snet prenaša veter in žuželke. Zato je le malo pomagano, če eden odstrani snetljivo klasje, drugi pa ne. Ves okoliš bi moral pravočasno odstraniti snetljivo klasje. Le tako bi se dosegel vidni uspeh.

Zanesljivo sredstvo proti snetljivosti je namakanje semenskega ječmena v vroči vodi. Če je pre malo vroča ne pomaga nič, če je preveč, uniči kaljivost. Kmet tega sredstva ne more uporabiti. Lahko bi bila

takšna priprava na kmetijskih šolah in drugih javnih ustanovah. Kmetje in kmetijske podružnice bi pripeljale semenski ječmen od blizu in daleč za razkuženje. Ves lastni pridelek bi šole razkužile in oddale za seme.

Fižol smo začeli saditi 17. aprila, sorte, katere so dobre v stročju. Ker ni bilo mraza bo 2 do 3 tedne poprej za na mizo ali za trg. Nekaj litrov ga le sadimo vsako leto precej rano. Če ni mraza, je precejšen hasek — še več je vredno veselje, katerega ima gospodinja z njim. Če je pa mraz, ni tako velika škoda, kakor če bi vsega naenkrat nasadili.

Seno začnemo vsako leto kositi okoli 20. maja. Letos bo pozneje radi pomladanske suše in začnemo po malem 30. maja. Črno deteljo in lucerno posušimo v kozolcu v latah.

nikjer več videti, le tu in tam je še kakšna konjska figa.

Staro seno štedim od konca aprila naprej kolikor le mogoče. Ono je že na varnem in suhem, za novo še ne vemo, kako ga bomo spravljali. Letos sem začel pasti živino 18. aprila

in zeleno krmiti 19. maja. Za pašo imam ograjeno z bodečo žico okoli 30 arov močno gnojena travnika, tako da ni treba pastirja. To se dobro obnese in mi prihrani veliko dela in stare krme.

(Dalje sledi.)

Dušik in kakovost hmelja.

Hmelj se prideluje zaradi hmeljne moke (lupulina).

Lupulin in aroma, ki jo daje eterično olje hmelja, sta merodajna za kakovost hmelja, ker je od njiju odvisna v znatni meri kakovost piva.

Finočo hmelja lahko pokvarimo z nepravilnim gnojenjem.

Od dušičnih gnojil vpliva na finočo hmelja, — na lupulin in smole — **sečnina** najboljše in je hmelj, gnojen s sečnino kakovostno najboljši, predpostavši, da je v zemlji dovolj fosforne kisline, kalija in apna. Savinjski hmeljarji gnojijo zelo radi v rasti zaostali hmelj z dušičnimi gnojili. To dopolnilno gnojenje se izvršuje tekom meseca junija — vse dotlej ko hmelj drugič (zadnjič) obsujejo.

Poizkusi v Zatecu in Virtembergu so pokazali, da sta **amonsulfat in sečnina** (Harnstoff) od vseh ostalih dušičnih gnojil najboljše in se tudi pretežno ti dve dušični gnojili uporabljata za gnojenje hmelja med rastjo (maj-junij). Tudi poizkusi v Savinjski dolini in Marenbergu so to potrdili.

Pri nas imamo na razpolago 40% sečnino, ki jo izdeluje tvornica za dušik v Rušah. Ta sečnina ima dušik v obliki amonsulfata (25—30%) in čiste sečnine (70%) zaradi česar je izvrstno gnojilo, ki vpliva na finočo hmelja, obenem pa vpliva na rastlino, da bujno cvete. Če gnojimo s sečnino vsaj 14 dni pred cvetom — boljše je gnojiti ko zraste hmelj do vrha droga in začena poganjati panoge — dobimo hmelj z obilnimi in močnimi panogami, z gosto

obloženimi cveti. Hmelj, gnojen s sečnino ni tako listnat, pač pa je obložen s cveti in koblami v obliki velikih in obilnih grozdov. Kobule so srednje velike, jajčaste, lepe, zlato-zelene, čiste barve in dozorevajo enakomerno. Aroma je fina in prijetna, količina lupulina (hmeljna moka) obilna in zelo mastna. Vretenca fina in tanka. Hmelj, gnojen s sečnino in amonsulfatom je prvovrsten.

Na eno rastlino zadostuje 10—20 gr 40% sečnine. Zaradi boljše razdelitve in lažjega trošenja gnojila se naj 40% sečnina meša s pepelom (bukovim) ali s suho zemljo: **1 kg sečnine z 1 kg pepela ali zemlje**. Od te mešanice zadostuje povprečno na eno rastlino 20—40 gr (2 do 4 dkg), za hmelj srednje rasti 3 dkg na rastlino.

Cena 40% sečnine je din 600 za 100 kg. Cena za drugovrstno dušično gnojilo je din 250 za 100 kg do din 270. Ta gnojila pa vsebujejo samo 15% dušika. Če preračunamo ceno 1 kg čistega dušika v gnojilu dobimo, da stane 1 kg dušika v 40% sečnini samo din 15.—, medtem ko stane 1 kg čistega dušika v čilskem solitru din 18.—. Mešanje 40% sečnine s pepelom je zelo učinkovito in se priporoča tudi zaradi tega, ker je v pepelu tudi mnogo onih hranilnih snovi (elementov), ki jih rabi hmelj v zelo malih količinah. V pepelu se nahaja okrog 0.5% železovega oksida, 40% apna, 8% fosforne kisline, 10% kalija, 8% magnezije, 1% žveplo-oksida in 5% kremene kisline. Vsi ti elementi v zvezi s sečnino pospešujejo rast, pridelek in kakovost hmelja.

jarske šole v Mariboru, ko je bil njen ravnatelj znani vinarski strokovnjak Herman Goethe. Šolo je končal z odličnim uspehom.

Svojo prvo službo je nastopil Zweifler l. 1879. kot gospodarski pristav na veleposestvu nadvojvode Friderika v Velikih Selovicah na Moravskem, kjer je vodil predvsem sadjarstvo in nego trsnih špalirjev.

Da izpopolni svoje strokovno znanje, se je vpisal l. 1884. kot izredni slušatelj na zemljedelski visoki šoli na Dunaju.

Radi njegovih strokovnih sposobnosti ga spravi nekdanji njegov ravnatelj Herman Goethe l. 1885. v takratni pruski zavod za vinarstvo, sadjarstvo in vrtnarstvo, v Geisenheim ob Renu v Nemčiji, v zavod, ki je bil že takrat poleg Klosterneuburga na glasu.

Polnih 14 let je bil Franc Zweifler na tem zavodu strokovni učitelj za vinarstvo in kletarstvo, prva leta še tudi za sadjarstvo in poljedelstvo. Njegovo delovanje je bilo zelo mnogostransko in za zavod uspešno. V devetdesetih letih je ustanovil na zavodu postajo za cepljenje trt na ameriške podlage in l. 1892. je zasadil Zweifler prvi vinograd na ameriški podlagi v Geisenheimu.

Izven šole se je udeleževal kot potovalni učitelj za vinarstvo v Porenju ter je urejeval „Izvestje o vinarstvu in sadjarstvu“, mesečnik, ki ga je izdajal zavod; pa še je našel čas, da se je strokovno spopolnjeval ter je poslušal na domačem zavodu predavanja takratnih znamenitih vinarskih znanstvenikov, kakor so bili Müller-Thurgan, Goethe, Kulisch, Wortmann, Meissner.

L. 1899. ga je štajerski deželni odbor nastavil kot naslednika Goethe-ja za ravnatelja na vinarski in sadjarski šoli v Mariboru, kjer je ostal do prevrata l. 1918. V tej dobi je dal vinarski šoli to zunanje lice, ki ga ima zavod v glavnem še danes. Zgradil je sedanje šolsko poslopje in klet. Njegovi nasledniki so zavod sodobno izpopolnjevali na znotraj in zunaj, da lahko služi za vzor strokovne šole.

Zweifler je odločilno sodeloval pri prvi obnovi naših vinogradov na bivšem Spodnjem Štajerskem. Leta 1905. je na pobudo štajerskega deželnega odbora sestavil za obnovo vinogradov prvi trsni izbor, ki je v marsičem podoben izboru, ki ga je izdala l. 1935. kralj. banska uprava za drugo obnovo.

Na zavodu je vzgojil tudi lepo število odličnih slovenskih vinogradnikov in vinarskih strokovnjakov,

Vinogradništvo in kletarstvo.

† Franc Zweifler.

Ing. Ivo Zupančič, Ljubljana.

Dne 19. marca 1939 je umrl v Radgoni kmet, svetnik in bivši dolgoletni ravnatelj vinarske šole v Mariboru pred prevratom, Franc Zweifler.

Kot priznani vinarski strokovnjak z obširnimi in temeljitimi strokovnimi znanjem, mož srednjeevropskega slovesa, je pred vojno v veliki meri odločilno vplival na razvoj vinarstva in sadjarstva na bivšem Spodnjem Štajerskem. V znak priznanja naj mu bodo posvečene naslednje vrstice.

Rodil se je Franc Zweifler l. 1859. kot sin kmetovskih staršev v Gorici pri Radgoni, toraj v neposredni bližini izrazitega gornje-radgonskega vinorodnega okoliša in ni čuda, da je že v zgodnji mladosti čutil v sebi ozko povezanost z najlepšo kmetijsko panogo — z vinarstvom. Njemu je posvetil vse svoje sile do višoke starosti, saj je dosegel 80 let plodnosnega življenja.

Po končani meščanski šoli v Radgoni je bil učenec vinarske in sad-

izmed katerih še mnogi danes zavzemajo vidna mesta v stroki. Pripomniti je treba, da je bila šola do prevrata strogo nemška. Na številnih tečajih za vinarstvo, sadjarstvo in vrtnarstvo je vzbujal med kmetiskim prebivalstvom zanimanje za te koristne kmetijske panoge.

Po preobratu je deloval več let v Hartbergu na Vzhodnem Štajerskem v bivši Avstriji ter se je končno l. 1924. preselil v Radgono, kjer je postal sodelavec in svetovalec pri vzornem vinogradniškem in kletarskem podjetju g. Clotar Bouwier-ja, pri svojem nekdanjem učencu na vinarski šoli v Mariboru. Radi visoke

starosti je l. 1936. odložil oficijelno tudi to svoje delo; vedno pa je še ostal v stikih s prakso.

Bil je tudi sotrudnik „Naših goric“, glasila vinarskega društva za dravsko banovino, kjer je s prepričevalno besedo zagovarjal pomen in vrednost šipona (moslavca) še tudi danes v zanj posebno primernih vinogradnih okoliših in položajih. Kot dober strokovnjak in poznavalec je imel prav.

Na njegovi zadnji poti ga je spremljalo med drugim tudi odposlanstvo vinarske šole v Mariboru.

Slovensko vinogradništvo s številnimi njegovimi učenci mu bo ohranilo blag spomin.

Živinoreja.

Čisti hlevi.

Ing. Bajec Viktor.

Dobro, zdravo in čisto mleko bomo le tedaj namolžli, če so krave čiste. Te se seveda ne morejo same čistiti, če se ponesnažijo. Da mora to človek storiti, mnogi še vedno nečejo razumeti. Zato je še vedno toliko primerov, da se stegna ne vidijo iz blata. Čiščenje tako zanemarjene živine zahteva nekaj časa, često pa tudi povzroča živini bolečine, ko se jim puli dlaka, katere se drži nesnaga. Zgodí se, da tudi pri dobrem gospodarju, ki sicer zelo skrbi za svojo živino, včasih krave niso dovolj snažne. Če ima na njivah nujen posel, mora živina seveda čakati. Največkrat pa so temu vzrok nepravilno zgrajena ležišča. Krave morajo biti privezane, ker jih sicer ne moremo krmiti po njihovih sposobnostih. Imeti morajo tudi mir za tvorbo mleka in mesa, kar dosežemo tako, če vsaki določimo prostor, ki ga ne more zapustiti in če jim nečistoča ne povzroča neprijetnosti. Zato naj bo ležišče tako narejeno, da se ne bodo mogle tako lahko onesnažiti.

Različna so mnenja, kako naj bodo ležišča dolga. Nekateri priporočajo

kratka, drugi dolga. Najboljše je pa vzeti srednje dolga, izkoristiti dobro in izključiti slabo.

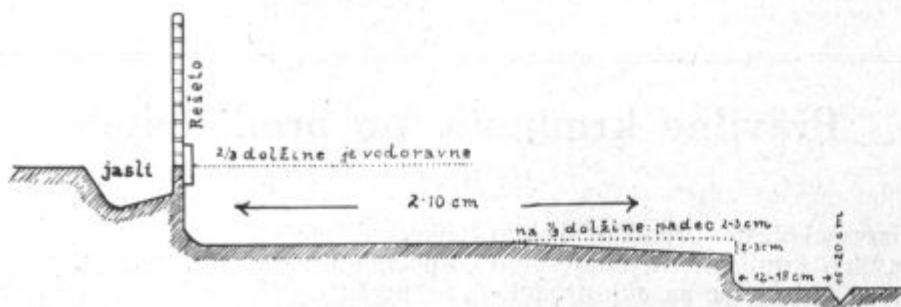
Dolga ležišča so neprimerna zato, ker se ne morejo držati čista. Blato se nabira na koncu ležišča in na njega se vleže živina. Scalnica ne more odtekat, ker jo upija stelja. Tvorijo se razni plini: amonijak (NH₃), žveplov vodik (H₂S) in ogljikov dvokis (CO₂), ki so zdravju škodljivi. Pri mnogih sem opazil ležišča, ki so bila dolga od 2'50 do 2'70 m. To je posebno za manjšo živino vsekakor preveč! Najbolj čisto so imeli na Gorenjskem oni, pri katerih je bila dolžina 2'20—2'40 m. Lahko si vsak sam predstavlja, kako izgleda ležišče, dolgo recimo 2'70 m, na njem pa mala bohinjka! Za bohinjko zadostuje širina ležišča. Kjer so pa še velike širine med posameznimi kravami, je pa še slabše. Za bohinjko zadostuje širina ležišča 1'10 m. Toda na Gorenjskem je največ ležišč z širino 1'50 do 1'90 m. Po tako velikem ležišču se seveda krava sprehaja sem in tja, naprej in nazaj. Posledica je, da je vse ležišče ponesnaženo. Pod takimi okol-

nostmi je nemogoče držati živino čisto.

Da bi se odpravile napake dolgih ležišč, so začeli propagirati zelo kratka ležišča. Pri teh je vzdignjeno ležišče tako kratko, da žival komaj še stoji. Za ležiščem je nižji del, kamor pada blato. Ker je ležišče prekratko, si hočejo živali pomagati na ta način, da stojijo postrani in ponesnažijo rob ležišča. Da ne bi krave stopale sem in tja in nazaj, jih vežejo s posebnimi pripravami. Zaradi kratkega ležišča morajo krave držati glavo preko jasli, zadnji del pa visi preko roba. To prisljeno držanje je neprijetno in nezdravo. Česti so pojavi izstopanja nožnice in maternice. Vime se gneči na robu ležišča. Močno breje krave morajo dobiti druga ležišča ali pa se morajo podaljšati ležišča s slamo po plošči za blato.

Srednje dolga ležišča združijo v sebi vse dobre lastnosti obeh prejšnjih, a odklanjajo slabe. Obdržijo udobnost in naravno držo kot pri dolgih ležiščih, a doseže se čistost kratkih ležišč, če se pazi, da ležišča niso preširoka. Mora se pa uvesti pri tem načinu ležišč take jasli, da živali ne morejo stopati toliko naprej, da bi mogle ponesnažiti ležišče. To se doseže z rešetkami, ki se namestijo na jasli in ki se lahko zaprejo, kadar se živina ne hrani. Hrana se daje pri zaprtih rešetkah. Tedaj živina mora vstati in pri tem se izčisti. Še le ko krave vstanejo, se rešetke odpro. Pri tem načinu se tudi lahko krmi posamezne živali po sposobnosti. Ko se živina nažre, se rešetke zopet zaprejo.

V hlevih često zelo neprijetno smrdi. Vzrok temu je, kot že omenjeno, da ostaja gnojnica v hlevu in tu izpareva. Dostokrat se tudi vračajo v hlev plini iz gnojnične jame. Gnojnica mora čimprej odteči v gnojnično jamo, ker se sicer začne že v hlevu razkrajati. Kanal za gnojnico mora biti tudi tako narejen, da se čim manj blata meša med scalnico in da se kanal z lahkoto čisti. Za dolge hleve so boljši zaprti kanali, ker se laže uredi njihov pravi len padec. Odprti kanali bi postali pri dolgih hlevih pregloboki ali pa visijo ležišča. Blato v scalnici je ona tvarina, ki pospešuje njen razkroj v lahko ločljive dušikove spojine, od katerih so nekatere lahko hlapljive. S tem pa pada gnojilna vrednost gnojnice. V zaprtih kanalih tudi amonijak (važna dušična tvarina) manj izhlapeva. Da se ne morejo plini vračati iz gnojnične jame v hleve, se lahko napravijo posebne priprave, ki to preprečijo. (Glej tudi slike).

Zelo je pripravno srednje dolgo ležišče, kot ga prikazuje slika. Dolžina je 2.10 m. Za ležiščem je nižje ležeč prostor za blato, širok 12—18 cm. Pri takem ležišču ležijo krave vedno na suhem in čistem. Da krava ne more stopati naprej, je spredaj na jaslih nameščena rešetka. Jasli so zelo nizke zato, da se izdihnan zrak ne vrača pred gobec.

Vzroki jalovosti.

Ing. Bajec Viktor.

Živinorejci tožijo, da se krave in telice nočejo pojati. Drugi zopet navajajo, da se krave sicer pojajo, toda ne postanejo breje ali pa spovržejo.

Mnogo je vzrokov, ki povzročajo to veliko škodo našim gospodarjem. Na plodnost živali vpliva ves njen razvoj. Zato moramo paziti na živino od rojstva dalje. Že telenje se mora izvršiti z največjo čistočo in posebno stelja mora biti kolikor mogoče čista. Vsako novorojeno tele ima odprto rano na popku in se zelo lahko okuži na tem mestu. Če taka mlada žival oboli na vnetju popkovine, tedaj oslabi ves organizem, kar bo imelo slabe posledice na poznejše spolno življenje. Tele se mora hraniti vsaj 8 tednov s polnim mlekom. Le takrat se normalno razvija in raste, ker samo v mleku dobi zadostno količino beljakovin, rudninskih snovi in vitaminov. V mleku se nahaja tudi vitamin E, ki odklanja neplodnost. Tele se mora počasi odbijati in navaditi na suho hrano. Isto tako se ga ne sme preveč hraniti, da se ne bi odebelilo, če ga mislimo uporabiti za pleme. Vsako tele, ki ga nameravamo rediti za pleme, se mora kolikor mogoče mnogo gibati na prostem. Sonce povoljno deluje na zdravje in živčni sestav in s tem na pravilen razvoj spolnosti.

Junice moramo pripuščati ob pravem času: rano zrele v starosti od 16—18 mesecev, kasno zrele v starosti 20—30 mesecev. Če odlagamo predolgo, lahko izgubijo spolni nagon. Pripuščati se morajo takrat, ko je največja verjetnost, da postanejo breje. Običajno se pripušča 1 dan po največji razburjenosti ali v sredini pojanja. Če je stidnica kaj izpremejena, se mora izpirati s toplo vodo, kateri se doda malo kuhinjske soli (1 žlica na 1 liter vode).

Dva do tri tedne pred telenjem se mora kravo slabše krmiti, ker se drugače posteljca teže izloči. To se posebno rado zgodi pozimi, če se mnogo krmi z repo in silažo. Po porodu ne smejo biti krave na prepihu;

če je hladno, jih moramo pokriti. Isto tako ne smejo krave dobiti hladne vode in hladne krme. Tudi preobilno se jih ne sme krmiti, ker to slabo vpliva na poznejšo plodnost.

Plodnost je dedna sposobnost. Zato moramo gojiti za pleme samo take telice in bikce, ki so od roditeljev, pri katerih je plodnost normalna. Bika ne smemo preveč hraniti, da ne postane preveč len za skok. Seveda tudi ne sme dobivati preveč grobe hrane, ampak dosti beljakovin, ker jih mnogo porabi za proizvodnjo semenske tekočine in semena. Bik naj se mnogo giblje, zato naj opravlja lahka dela.

Često so vzrok jalovosti slabo plodni biki, ki so sicer popolnoma zdravi. Zato treba poskusiti oploditev tudi po drugem biku, predno krivico za neuspeh pripišemo kravi. Pri kravah so lahko vzroki jalovosti organske napake v notranjih delih spolovil, posebno v jajčnikih ali v maternici, ki rade nastopijo, če je bil zadnji porod težak in nepravilen. Mogoče je tudi, da bohuje krava ali telica na katarju maternice, kar se dogaja, če se posteljca ni pravočasno izčistila. Vse te bolezni lahko točno ugotovi le živinozdravnik, ki pa tudi ne more pomagati v vsakem primeru, ker so nekatere take bolezni le težko ozdravljive ali pa sploh ne.

Največkrat je vzrok neplodnosti pri kravah in telicah kužni katar spolovil, ki je zelo nalezljiv. Krave nalezejo to bolezen od bika, katerega je okužila bolna krava. Krave se okužijo med seboj, največkrat s steljjo. Ta bolezen lahko povzroči ogromno škodo, ker včasih cele vasi ostanejo brez telet in mnogokrat morajo najboljše krave in telice iz hleva. Pogoji, da se očuvamo te bolezni, so zdravi biki, kar bi se najlaže doseglo, če bi bili živinorejci združeni v živinorejskih zadrugah, ki imajo svojega bika. Zadruga bi skr-

bela, da je bik zdrav in dobrega porekla, da dobro skače in da dobro prenaša svoja svojstva na svoje naslednike. K temu biku bi smeli gnati svoje krave in telice samo člani zadruge, ki imajo zdravo živino. Zadrugarjem bi bilo zabranjeno gnati krave h kakemu drugemu biku, čeprav bi bila morebiti skočnina nekaj nižja. S tem bi se preprečilo prenašanje bolezni od drugih bikov na zadrugena in tudi razširjenje te bolezni od bika na krave.

Če se bolezen pojavi, mora vsak živinorejec svoj hlev takoj razkužiti. Stene, tla, strop in vso opravilo je oprati z apnom ali vsaj z vročim lugom iz pepela. Vsako kravo ali telico, ki se noče obrežiti, moramo kot sumljivo ločiti od ostalih živali, da še te ne okuži. Bikorejci naj biku pred vsakim skokom in po skoku razkužijo spolovilo z lizolovo raztopino, pregledajo pa tudi pred pripuščanjem spolovilo krav in telic. (Po ogledu razkužiti roke!) Značilna za to bolezen je sluznata ali sluznatojnogjna tekočina v notranjosti zunanjega dela ženskega spolovila. Ako se zunanji del spolovila razširi, se opazijo počez razpete nitke sluzi. Če je zunanji del spolovila malo zatekel ali občutljiv, od znotraj v nožnici pa sumljivo rdečkast, z rdečimi ali tudi bledikastimi drobnimi izpuščaji (v velikosti prosenega zrna), naj bikorejec tako žival brezpogojno zavrne. Gospodar krave naj takoj pokliče živinozdravnika, ker je sicer lahko kaznovan, če bolezen ne prijavi.

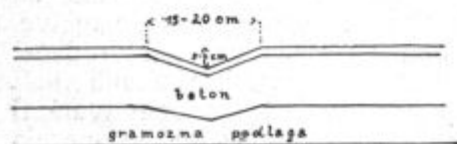
Pojanje pospešujejo nekatere krmila, n. pr. konoplja. Ako se krava pri ponovnem naskoku ne obreži in če ni bolna na kužnem katarju spolovil, se lahko poskusi sledeče sredstvo. Kadar se krava poja, se izpere nožnica s pomočjo gumijeve cevi z 2 litroma bikarbonatne sode (10 g sode na 2 l mlačne vode). Po preteku pol ure se potem kravo pripusti k biku. Če to ne pomaga, se mora poklicati živinozdravnika, ki bo tudi predpisal potrebna zdravila.

Pravilno krmljenje po produkciji.

Ing. Bajec.

Živinorejci često premalo skrbijo za pravilno krmljenje. Krmijo svojo živino, ne oziraje se na njih produkcijo ali njihovo sposobnost t. j. vse krave v hlevu dobijo krmo v približno enaki količini. Tako se zgodi, da dobi krava, ki ima osnovo za ve-

like količine mleka (na pr. 18 l) isto količino hrane kot njena soseda, ki je presušila. Prva krava bo začela dajati manj mleka, (na pr. 14) poleg tega pa bo še oslabela in shujšala in bo podvržena raznim boleznim. Posebno še, če ne bo v hrani dobila to-

Kanal za scalnico je v obliki trikotra, ker po takem kanalu tekočine hitreje odtečejo. Ta način je uporabljen samo za krajše hleve.

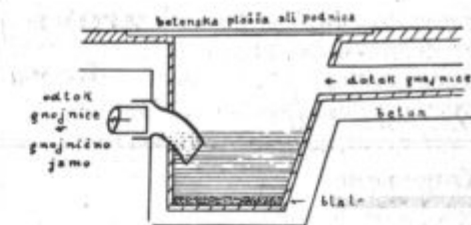
liko hranilnih snovi, kot je potrebno za 14 l mleka in mora jemati rezervo iz svojega telesa. Druga krava dobi v hrani hranilnih snovi recimo za 10 l mleka, ne more pa teh snovi izkoristiti in spremeniti v produkcijo. To je izguba na hrani. Če pa damo prvi kravi kar je, preveč za drugo kravo, bo ta dala večjo količino mleka.

Zato je potrebno, da se vrši krmljenje v skupinah. Še bolje bi bilo, da bi krmili posamezno. To deljenje na skupine se ne sme nanašati samo na krepka krmila, temveč še posebno pri osnovni krmi. Krmljenje v skupini pomeni, da krmimo živali, ki dajejo enako produkcijo, z enako količino odgovarjajoče hrane. Pri krmljenju v hlevu dobijo krave po skupinah kot dodatek k osnovni krmi tudi mešanico krepke krme. Če krepke hrane nimamo pa dajemo grupam, ki dajejo večjo produkcijo, boljše seno t. j. takšno, ki vsebuje

več hranilnih snovi. Zato moramo seno že pri pospravljanju deliti po kakovosti. Najboljše seno, deteljno, od drugih stročnic in otavo porabimo za mlade živali in najboljše mlekariče. Ostalo seno pa za slabejše krave. Isto tako morajo dobiti dobre mlekariče tudi najboljše zeleno krmo.

Da lahko razdelimo krave na skupine, moramo vršiti poskusne molže, s katerimi ugotovimo, koliko mleka daje vsaka posamezna krava. Ker pri nas še ni mlečna kontrola splošno uvedena, je potrebno, da se vsaj vsakih 10—20 dni ugotovi količina mleka pri vsaki posamezni kravi. Na ta način tudi ugotovimo, koliko nekoristnih glav imamo v hlevu in katere moramo ob prvi priliki izločiti.

Za pravilno krmljenje po sposobnosti bi morali imeti tudi deljene jasli, da se krave ne bi med seboj prerivale in odžirale krmo druga drugi.

Da se ne bi plini iz gnojnične jame vračali v hlev, se pred gnojnično jama izkoplje jašek in izdelava v betonu. Odvodna cev je ukrivljena, tako da seže v gnojnico, ki se nabere v jašku. — Tako se prepreči, da bi se plini vračali iz gnojnične jame, ker jih zaustavi gnojnica. Na dnu jaška se nabira tudi blato, kolikor ga je prišlo z gnojnico. S tem se prepreči, da bi se blato nabiralo v gnojnični jami in pospeševalo razkrajanje gnojnice.

da podaljšamo presledek med dvema molžama. Če običajno molzemo 3 krat na dan, preidemo na dvakratno molžo. Po 8—14 dnevih pa na 1 kratno. Pozneje povečamo pavze na 36—48 ur. Strogo pa moramo paziti na to, da vime vsakokrat popolnoma izmolzemo. V nasprotnem primeru se lahko dogodi, da se vsled te dolge pavze med dvema molžama mleko v vimenu sesiri, kar lahko povzroči vnetje vimena. V tem času je dobro dati malo manj krme, posebno pa ne krme, ki povečava mlečnost. Seveda ne smemo to pretiravati, da bi dosegli poslabšanje na račun zdravja krave ali zarodka. Priporoča se, da so krave v presušenem stanju 5—8 tednov. Ne smejo pa biti manj kot 30 dni.

Presušenje pri kravah.

Ing. Bajec.

Breje krave pred porodom prenehajo dajati mleko, pravimo, da presušijo. Različna so mnenja, kako dolgo naj ta čas traja.

V začetku brejosti, t. j. približno 4 mesece, ima zametek (embrio) le majhne zahteve od matere in ta je v možnosti, da daje velike količine mleka. Kasneje te zahteve rastejo in nazadnje porabi tele v materinem telesu vse hranilne snovi za svoj razvoj. Zato mora imeti krava pred porodom nekaj časa mir za okrepitev. Če žival tega nima, tedaj gre produkcija mleka ali tudi razvoj zametka na račun lastnih telesnih snovi. Ne samo, da se porabijo rezervna mast in beljakovine, temveč se trošijo tudi rudninske snovi in kosti. Zato mora biti hrana brejim kravam tako sestavljena, da se nadoknadi primanjkljaj teh snovi, posebno apna in fosforne kisline. Posledica neprekinjene molže je oslabljenje mlečnih žlez, ki po telenju ne delujejo tako močno, kot če ima krava daljši pre-

sledek za počitek. Krava daje manj mleka, kot bi ga dajala normalno.

Pri nekaterih slabejših mlekaričah je čest pojav, da mlečne žleze prenehajo delovati več tednov pred porodom. Pri dobrih mlekaričah to ni tako čest in je zato potrebno, da jih na umeten način prisilimo k presušitvi, kar dosežemo na ta način,

Driska pri teletih.

Ing. Bajec.

Čim se tele rodi, že ga napadejo razne nadloge, ki nam povzročajo skrbi zaradi njegovega razvoja in napredka. Ena teh nadlog je driska. Vzrok za pojav driske pri teletih so različni. Če teleta napajamo, je čest vzrok prehladno mleko. (Mora imeti toploto vimena). Če pa sesajo, se mnogokrat preveč napijejo mleka, ker ne poznajo mere. Ker more želodec sprejeti samo odrejeno količino mleka, se ta preliva v vamp in če ta ne more prebaviti toliko mleka, je to vzrok za drisko. Tudi nečisto mleko je lahko vzrok raznim boleznim v želodcu in črevesju in posledica je zopet driska.

Tudi pri največji pažnji se lahko dogodi, da tele nenadoma oboli na drisko. V takem primeru čest nima pri roki sredstva, ki bi hitro in sigurno delovalo ter tele ne bi pre-

več oslabilo ali celo poginilo. Mleko je znano kot najboljša hrana za mlada teleta. Toda mleko je tudi zelo dobro hranivo za razne bolezenske klice, ki rade povzročajo drisko in tudi smrt. Pri tem igra največjo vlogo mlečni sladkor, ki je glavna hrana za te kali. Zato se priporoča, da spremenimo ta sladkor v mleku tako, da mu ne zmanjšamo njegovo hranivost. Z vročino lahko spremenimo sladkor v karamel, žgan sladkor, ki ga bolezenske kali za svoj razvoj ne morejo uporabljati. Če jim pa zmanjka hrane, bo tudi njihovo delovanje kmalu prenehalo. Zato tudi proti driski mleko karameliziramo. V hladno mleko vtaknemo rdeče razbeljeno železo, ki mora biti seveda čisto in brez rje. Četudi mleko malo porjavi in dobi okus po prežganem mleku, ga teleta vseeno rada pijejo. Tako

Najboljši so zaprti kanali kot kaže slika. Na vrhu je opeka v cementni malti, spodaj beton, vse skupaj na podlagi kamena.

prežgano mleko potem segrejemo, ter hranimo bolnega teleta 2—3 krat zaporedoma. Pri lažjem obolenju driska kmalu preneha. Moramo pa

paziti, da ne bo mleko prehladno, ker s hladnim mlekom samo povečamo drisko.

Konjereja.

Nekaj misli o konjereji v Sloveniji.

Trenz Alfred, cand. med. vet. Zagreb.

V vsej Jugoslaviji ne najdemo bolj pisane izprepletenosti v pogledu konjskih pasem, kot v Sloveniji, odn. dravski banovini. Kar šest pasem je našlo svoj delokrog na tako majem prostoru, pa ni čudno, če že od nekdaj obstoji težnja, da se dežela v tem oziru poenoti in s tem olajša vse delo na pospeševanju konjereje. Vendar, če pogledamo in bolje premislimo klimatske, geološke in gospodarske razmere, nam postane jasno, da ta obilica raznih pasem konj ni nastala mogoče po kaprici nekega posameznika, temveč da je ozko povezana z raznolikostjo prej navedenih činiteljev. Kakor se v visoko alpskih krajih uporablja Haflinger kot edini sposobni konj, tako imamo v plodnejših in nižjih ravninah pingavskega konja oz. noričana, v kraških predelih lipicanca, v krajih z mehkim tlom in milim podnebjem belgijskega konja, a v krajih z intenzivnejšim poljedelstvom a različnimi terenskimi razmerami angleškega polukrvnjaka oz. noniusa. Vsaj tako naj bi bilo!

Priznam, da konjerejska politika na tako pisanem področju naleti na mnogo več težkoč, kot pa v upravljanju enotne reje. Vendar pa to dejstvo ne more in ne sme biti nekako pavšalno opravičilo za vse pogrške, ki bi po krivdi odgovornih nastale. Kaj smatram za napačno in katera je ta napaka, bom v naslednjem še omenil.

Kot sem rekel, zahtevajo današnje gospodarske prilike v splošnem poenotenje pasemskih okrožij in s tem zvezano normalizacijo in tipizacijo konjskega materiala; vendar, kjer to radi različnih klimatskih in drugih razmer ni mogoče docela izvesti, je pa tem bolj potrebno, da se glede na visokovrednost **posameznih** pasem na podlagi **kvalitete** doseže isti gospodarski učinek (v tem primeru ceno), ki se v strnjnih področjih dosega na podlagi **kvantitete** in izenačenosti, kjer pa igra kvaliteta podrejeno vlogo. — Tak primer imamo v Sloveniji. Dravska banovina odn. njeno področje ni nikdar in tudi danes ne predstavlja ravno najvažnejše izvoznice konj; vendar pa je že od nekdaj slovela radi kvalitete nekaterih vrst konj, ki so se redili v majhnih, zato pa strokovno zelo visoko stoječih okrožjih. Tako je krška dolina bila važen producent angl. polukrvnih konj za potrebe vojaških in policijskih krogov ter konj za lažjo vožnjo. Isto tako slovi ljutomerska okolica kot rezervoar dirkalnih konj itd. Kje nam je iskati vzrokov, da temu danes ni več tako in da specialno rejska področja toplokrvnih konj propadajo iz leta v leto bolj? Kaj je krivo, da se kupci, ki prihajajo z najboljšimi nameni na pr. v šentjernejsko dolino vračajo tako rekoč praznih rok, ker odgovarjajočih konj enostavno ne najdejo. Ne trdim, da so konjerejske razmere v vsej Sloveniji take. Zato bom tudi pustil ob strani druga rejska področja in obravnaval razmere v reji toplokrvnjakov, ki je v povojnih letih najbolj trpela in ki potemtakem najbolj zasluži, da se o njej govori.

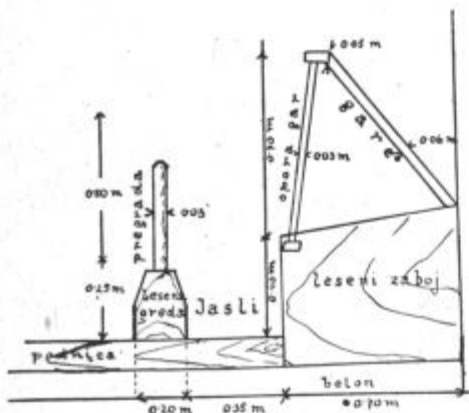
Toplokrvni konji in to po konjerejskem programu **lipicanci** in **no-**

nusi se v dravski banovini vzgajajo v srezih Krško, Brežice, Novo mesto in Črnomelj. Razen tega imamo v ljutomerskem sodnem okraju še strnjeno rejo ameriških dirkačev, katero pa težko prištejemo k enotnemu področju toplokrvnjakov, ker tvori kot nekak otok v morju hladnokrvne reje. Dalje ta otok z ostalo toplokrvno rejo nima posebne zveze; vendar pa žalibog ni ostal brez vpliva nanjo.

Kot že rečeno, se je pred vojno v tem okrožju vzgajal poleg lipicanca v ekstenzivnejših predelih konj v tipu močnega, a vendar plemenitega polukrvnjaka, konj, ki je bil uporaben v vsakršnem poljedelskem opravilu, ki pa je obenem odlično služil kot elegantni jahalni konj. Če se zanimamo, izvemo, da so se na pr. v Št. Jerneju na Dolenjskem uporabljali za pleme najrazličnejši žrebci (Gidrani, Furioso, noniusi, lipicanci, pa celo angleški in arabski polnokrvnjaki), a vse s sigurnim ciljem stvoriti in vzdržati tip konja, ki bi odgovarjal gospodarstvu tamošnjega kmeta in zahtevam trga, oziroma vojaške komisije. Da je konjerejska uprava ta svoj cilj stalno dosegala nam pričajo izjave tamkajšnjih rejcev in pa maloštevilni primeri konj in kobil, ki so se iz onih časov še ohranili.

Kakor že vojna na vseh poljih narodnega gospodarstva zapuša globoke sledove, tako je svetovna vojna tudi naši konjereji v krški dolini prizadejala težkih udarcev.

Ni mi razumljivo in smatram za veliko napako, da se je po vojni oslabiljena konjereja poizkušala postaviti na trdnije noge baš s pomočjo — ameriškega kasača. „Danko“ je bil eden izmed prvih kasačev, ki so plemenili na Dolenjskem. On je tvoril celo vrsto najtračnejših napak, ki so se z amerikancem vsa leta do nedavna vršile. Eksterijerno in na dirkališču razmerno dober je zasejal med rejci krivo ambicijo za dirkalnimi konji, pa čeprav doseženimi z najbolj nespametnim križanjem. Ta leta se je plemenilo vse vprek, vse je zahtevalo za svoje kobile amerikanca in so drugi žrebci (po večini lipicanci, križani lipicanci in noniusi) ostali neizrabljeni na nesrečo celokupne reje. In rezultat ni izostal. Sicer smo na starodavnih dirkah v Št. Jerneju na Dol. mogli opaziti nekatere dobre kasače domače reje, zato pa je večina ostalih konj na masi in eksterijeru utrpela ogromno škodo. Konjski material je postal lažji, še bolj raznolik (neizenačen) in na ta način nezadosten za razmeroma visoko

Onim, ki se ne morejo ločiti od gar v hlevih in nočejo prenehati kriviti svoji živini hrbe, bi mogoče ugajale take jasli, kot prikazuje slika. Jasli so zelo nizke, v višini ležišča, torej popolnoma pri tleh. Prednji del jasli tvori lesena greda, visoka 0.25 cm. Zadnji del pa nekakšen lesen zabo v višini 0.40 cm. Jasli služijo samo za krepka krnila, rezanco itd. Seno pa se nameče za gare, kar je razvidno iz slike. Te gare so nizke in nimajo slabih lastnosti naših visokih lestev. Tako dobimo kombinirane jasli (nizke) z garami. Na ta način imajo narejeno na ban. veleposestvu Mrzle vodice (Sav. ban.).

razvito poljedelstvo. Ne smemo se čuditi, da so se nekateri rejci, ki so dotlej krili potrebo po dobrem gospodarskem konju iz lastne reje, v pomanjkanju takega zatekli k zadnjemu sredstvu — na sejem v Zagreb. Zagreb z bližnjo in daljno okolico je rejsko področje hladnokrvnega konja v belgijskem tipu; vemo pa tudi, da mu kvaliteta ni ravno najboljša, ker se ves boljši podmladek proda največ v inozemstvo. Kar torej dobi naš rejec na sejmih v savski banovini, je po večini blago II. in III. vrste, ki pa vseeno s svojo težo in obliko imponira njegovemu nevajenemu očesu.

Ne glede na to, da je import delovnih konj sam na sebi nezdrav pojav, bi vendar ostal brez daljnjih posledic, če se ne bi doma, v tipičnem **plemenitem toplokrvnem** področju uporabljal v plemenske svrhe. Stanje je danes pač tako, da je vsa krška dolina in ostali imenovani srezji (posebno brežiški) posejana z belgijskimi križanci, katerih rejsko vrednost pač vsak naprednejši konjerejec dobro pozna. To dejstvo porazno deluje na opazovalca, posebno na tujca, kateremu je krška dolina in njen konj slučajno od nekdanj v spominu.

Vem, da me bodo zagovorniki ameriškega konja proglasili za hudega sovražnika te pasme. Tem krogom moram takoj sedaj naglasiti, da temu ni tako, kajti noben trezno misleč človek ne more biti nasprotnik katere koli pasme kot take. Na drugi strani pa priznam in poudarjam, da more vsak malo dalekovidnejši človek nasprotovati gotovi rejski struji tam, kjer ta favorizira ali celo forsira pasmo, ki dokazano ni na mestu. Da je temu v krški dolini oz. na rejskem področju toplokrvnjakov v dravski banovini tako, hočem v naslednjem dokazati.

Znano je, da je vsaka znatnejša izprememba v živinoreji zvezana z gotovim rizikom, večjim ali manjšim, znano pa je razen tega tudi, da je ta riziko v konjereji največji, ker je rastna perioda pri konju najdaljša in se eventualna pogreška najtežje popravi. Obstaja torej težnja, da se vsaka rejska smer, v kolikor odgovarja svojemu namenu brezpogojno zadrži. — Da preidem na konkretnejša dejstva. — Predvojna konjerejska smer je na krškem polju dokazano zadovoljevala potrebe poljedelstva, trgovine in vojske. Kaj bi torej bilo naravneje, kot z vsemi razpoložljivimi silami skušati obdržati tip, ki je že obstojal ali ga pa z dovozom sveže krvi minimalno korigi-

rati v **pravcu na težje**. Kot sem že omenil, je poljedelstvo v krški dolini, spec. na šentjernejskem polju, dosti intenzivno in zahteva močnega ter obenem okretnega konja. To naj bi bil cilj konjerejski upravi za ta kraj. Kakšen tip konja pa je faktično služil kot ideal našim konjerejskim politikom, ne vem. Na noben način pa si ne morem misliti, da bi konjski material, ki ga najdemo danes v omenjenem kraju, predstavljal uresničenje njihovih načrtov in idealov. Ne morem drugače, kot da v tem primeru pripišem dober del ameriškega kasaču.

Mnogo se je že pisalo in debatiralo na račun tega konja (morda je to že samo na sebi značilno) in vendar se pri vsaki razpravi zopet in zopet preide nanj in na njegove lastnosti.

Ameriški kasač je v bistvu angleški polnokrvnjak, oz. jako plemeniti polukrvnjak, ki pa je, kot mu samo ime dokazuje, s posebnim oziranjem na hitrost v teku (kasu) vzgojen v Ameriki. Kot tipičen športski konj in konj za lahko hitro vožnjo je nastal kot produkt parenja samo onih inividuov, ki so se na dirkališču izkazali z veliko hitrostjo. Dokazano je, in ni to mogoče moje obrekovanje, da se pri izbiri plemenskih živali ni gledalo na drugo kot na to lastnost. Eksterijer, temperament in konstitucija je pri tem ostala ob strani, sčasoma pa daleč zadaj. Že samo delo, ki ga kasač opravlja, zahteva nekatere posebnosti v telesni gradnji, in reči moramo, da v večini te posebnosti za konje drugih, bolj vsakdanjih potreb, niso ravno najpovoljnejše. Če samo pomislimo na često pregrajenost, preoster kot v skočnem sklepu, dolg in mehak hrbet itd. so vse to eksterijerne napake, ki so do neke mere

sploh pogoj za kasačeve vrline. Poglejmo samo na naša dirkališča: le izjemoma najdemo med nagrajenimi, odn. zmagovalnimi konji živali, ki bi po eksterijeru in gradnji ustrezali zahtevam **kmetske konjereje**. In ta je najvažnejša. Kakšne konje si nekateri privatniki rede v svojo zabavo in šport, je vseeno in jim tega ne more in neče nikdo predpisovati. Vendar pa ti rejci, odn. le lastniki teh konj ne morejo zahtevati, da se ves okoliš ravna po njih in vzgaja pasmo, ki mu je prej v škodo, kot v korist in ki mu je eventualno prirastla k srcu šele po pridirkanih par sto dinarjih. To so nezdrave razmere, ki zahtevajo nujne ureditve.

V dvanajsti uri so, kot vse kaže, merodajni krogi vendar spoznali škodo, ki jo trpi konjereja v krški dolini z ene strani radi ameriškega kasača, z druge pa kot posledice tega, radi belgijskega hladnokrvnjaka. Opazili smo neko stagnacijo v podpiranju kasaške reje na Dolenjskem, tako da se je njenim pobornikom šele na podlagi dvomljivih podatkov o številčnem stanju te reje posrečilo izposlovati, da stoji danes v enem izmed centrov konjereje na Dolenjskem plemenjak te pasme. Upajmo, v dobro celokupne konjereje, da mu v ta kraj ne bo več treba in da se bo drugo leto lahko uspešno udejstvoval drugje v večjo korist okolice.

To spremembo v naši konjerejski politiki smatramo kot napoved novega napredka naše konjereje, pa ga kot takega moramo toplo pozdraviti. Trdna volja in namen, stvoriti v krški dolini zopet konja v tipu masivnega polukrvnjaka, kakršen še vedno predstavlja ideal tamošnjih konjerejcev, bi zaslužil vsestransko podporo in priznanje.

Perutninarstvo.

Zdrav in krepak naraščaj - podlaga za uspešno kurjerejo.

Leopold Paljk.

(Konec.)

Najbolj priporočljiv za mladi kokaški naraščaj pa je prenosljiv hlevček, ki služi za prenočišče ter za prenos mladine na pašo. V predzadnji številki „Kmetovalca“ je bila priobčena slika takšne kurnice, ki jo vsak količkaj spreten gospodar sam lahko naredi z majhnimi stroški in ne prevelikim trudom. Dno in prednja stena sta lahko iz žične mreže, ostale stene

in streha pa iz tankih desk, ki jih povrh še obložimo s strešno lepenko. Ker služi hlevček mladini le za prenočišče in zatočišče ob slabem deževnem vremenu, ni v njem drugega razen gred. Velikost prenosljivega hlevčka določimo po številu naraščaja; vendar ne delajmo prevelikih, ki jih potem težko prenašamo. Zato je bolje, da naredimo rajši dva ali

celo več manjših kot pa enega velikega. Saj tudi vsi piščanci niso enako stari, ker smo nasadili kokljam v različnih časovnih razdobjih. Ker je tudi pravilno, da krmimo naraščaj, ki se je izvalil v razdobju 14 dni, povsem ločeno, so prav zato manjši prenosljivi hlevčki samo v korist.

Zgodaj izvaljene piščance bomo krmili povsem drugače kot pozno izvaljene. Ako bi jih krmili vse enako, t. j. z močno beljakovinsto krmo, bodo zgodnje t. j. pred aprilom izvaljene jarčice prenesle v jeseni predčasno, t. j. predno bodo popolnoma dorasle. Jarčice bodo morda že septembra prenesle, znesle 10—15 drobnih jajc, nato pa se bodo „misale“ ali preperjale ter zato sploh prenehale nesti. Ker si pa perutninarji želimo predvsem zimskih jajc, nam je takšno prisiljeno nesenje prej v škodo kot v korist. Prezgodnjo zoritev in nesenje pa preprečimo na ta način, da ne dajemo tri in več mesecev starim jarčicam premočne beljakovinske hrane. Bolje je počakati, da jarčice do jeseni popolnoma dorastejo in se povsem razvijejo ter začno nesti v oktobru ali novembru, ker nam potem nesejo vso zimo, ko so jajca najdražja. Ker najdejo živali, ki imajo prosto pašo v naravi dovolj beljakovinske hrane, jim je ni treba zato še posebej dodajati. Posebno se obnese prenosljiv hlevček na strniščih, kjer najdejo kokoši dovolj zrnja, ki bi bilo v nasprotjem primeru izgubljeno za vedno. Poleg zrnja pa dobé živali še dosti druge živalske hrane, kakor: črvov, glist, hroščev in polžev. Izmed vseh kokošjih pasem ima zlasti štajerka to posebno lastnost, da si sama išče hrano na prosti paši. Zato so tudi izdatki za njeno krmljenje od spomladi do pozne jeseni prav minimalni. Ako nudimo štajerki prosto izletišče, se nasiti na prostem in zato lahko brez vsake škode opustimo nadaljnje krmljenje z beljakovinsko hrano v kurnici, ki jo dobi dovolj v rastlinski in živalski hrani. Živahna in pri iskanju hrane vztrajna štajerka nam pa s tem pomaga uničevati tudi razne škodljivce. Torej imamo od nje dvakratno korist.

Predno združimo mladino s stariji kokošmi, jih še enkrat temeljito odberemo. Vse jarčice na visokih nogah, z dolgim in ozkim trupom, dalje tiste, ki niso do jeseni dosegle starosti primerne teže ter imajo kakšne telesne nedostatke in pasemske nepravilnosti, odstranimo ter jih opitane ali neopitane prodaj-

mo kot pularde. Ostalim jarčicam, ki smo jih dokončno določili kot jajčarice in plemenke, pa natakemo na nogo barvaste celuloidne obročke. Po barvi obročkov bomo v še tako številni kokošji družini takoj spoznali in ločili starost posamezne kokoši. Seveda moramo zato vzeti vsako leto drugobarvne obročke, n. pr. letos modre, prihodnje leto rdeče in tretje leto bele. Nad 3 leta stare kokoši pa morajo pred zimo izginiti iz kurnic, saj bi se jih ne izplačalo več rediti. Te so namreč odslužile. Z jajci, ki bi jih morda še

znesle, ne bi nikakor poplačale krmljenje čez zimo. Odstranili pa bomo tudi one jarčice, ki nam morda še niso prenesle v decembru. Takšne jarčice so ali bolne ali pa nimajo v redu nesnih organov.

Iz vsega povedanega je tedaj razvidno, da mora umen perutninar opazovati mlado kokošjo družino s prav bistrim očesom ter pravočasno odstraniti vse zajedavce. Poglavitna korist kurjereje ni samo v posameznih izredno dobrih nesnicah, marveč v povprečno dobri nesnosti vseh kokoši, ki jih redi perutninar.

Zodruženstvo.

Naše zadruženstvo v številkah.

Dolfe Schauer.

Število vseh slovenskih zadrug je ob koncu svetovne vojne znašalo okrog 650. Rapalska mirovna pogodba je odcepila od slovenskega narodnega telesa naše Primorje in s tem seveda tudi zadruge, ki so v teh krajih prav lepo in v znatnem številu delovale; izgubili smo na ta način blizu 200 zadrug.

Razumljivo je, da so novonastale narodno-državne razmere bile bolj naklonjene našemu zadruženstvu, ki je dobilo ne samo svoboden razmah, marveč tudi nove prilike in potrebe za ustanavljanje novih ter poglobitev in razširitev delovanja obstoječih zadrug. V zadnjih 20 letih je napravilo naše zadruženstvo ogromen korak naprej tako po delu in obsegu poslov kot tudi po številu zadružnih edinic. Statistični podatki, ki jih posamezne revizijske zveze priobčujejo, kažejo, da je število zadrug od leta do leta v stalnem porastu. Ako vzamemo za podlago zadnjo statistiko za poslovno leto 1938., tedaj se nam nudi v Sloveniji prav zanimiva slika. Pripomniti pa je treba takoj, da je ta prikaz v toliko nepopolen, v kolikor upošteva samo organizirane zadruge, torej zadruge, ki so vključene v eni izmed na slovenskem ozemlju delujočih revizijskih zvez t. j. v Zvezi slovenskih zadrug v Ljubljani, Zadružni zvezi v Ljubljani, Zvezi gospodarskih zadrug v Ljubljani in v Savezu nabavljalčih zadruga drž. službenika v Beogradu, dočim se na tako zvane „divje“ t. j. v nobeni zvezi organizirane zadruge nisem mogel ozirati, ker o njih prav nihče ne vodi statistične evidence. Vendar se bo podana slika prav neznatno razlikovala od dejanskega položaja, ker je prav za prav majhen odstotek „divjih“ zadrug, in še ta bo predvidoma že prihodnje

leto izginil, ker se bodo vse zadruge, ki bodo hotele tudi v bodoče poslovati, morale včlaniti v eni izmed priznanih revizijskih zvez.

Tudi pri nas so najštevilneje zastopane kreditne zadruge: imamo jih skupno 504, ki imajo 165.960 članov.

Pretežna večina naših kreditnih zadrug je „rajfajznovk“ in delujejo na našem podeželju, raztreseno po vsej Sloveniji. Dasi dosega število kreditnih zadrug skoraj polovico vseh ostalih vrst zadrug, je še vedno toliko in toliko krajev, ki pogrešajo svoje lastne zadružne kreditne ustanove. Res pa je, da so ravno sedanjí časi z ozirom na rešitev kmetske razdolžitve, pri kateri so morale v prvi vrsti kreditne zadruge doprinesiti ogromne žrtve v korist splošnosti, in še nepremagano nelikvidnost denarnih zavodov vse prej kot pa naklonjeni ustanavljanju novih kreditnih zadrug po našem podeželju, saj bodo morale celo nekatere obstoječe kreditne zadruge na posledicah minule krize in razmer likvidirati. Zanimiv je pa pojav, da se snujejo zadnje čase nove kreditne zadruge, ki so omejene na gotov poklic ali vezane na članstvo določene organizacije.

Številčno so na drugem mestu nabavne in prodajne zadruge, katerih imamo 152. Število te vrste zadrug je razmeroma majhno, upoštevati pa je treba, da imajo nekatere izmed njih n. pr. kot Kmetijska družba v Ljubljani, I. delavsko konsumno društvo v Ljubljani, Nabavljalna zadruga uslužbencev drž. žel. v Ljubljani, Nabavljalna zadruga drž. uslužbencev v Mariboru same po več tisoč članov, dočim znaša skupno število članstva v vseh nabavnih in prodajnih zadrugah komaj preko 68.000.

Ravno ta vrsta zadrug ima seveda še zelo veliko razvojno možnost, če le pomislimo na prepotrebno ureditev vprašanja vnovčevanja kmetijskih pridelkov na združni način, ki edini lahko zagotovi našemu kmetu pravično ceno in trudu primerne koristi.

Izmed nekreditnih zadrug igrajo v našem kmetijstvu najvažnejšo vlogo **mlekarske** zadruge; teh imamo 69 s 7.500 člani. Po pretežni večini so te zadruge v območju okrožnega sodišča v Ljubljani (Gorenjska!) in sicer jih je 50 po številu, dočim odpadajo na vsa ostala okrožja (Maribor, Celje, Novo mesto in Murska Sobota) komaj 19.

Število mlekarskih zadrug je za naše razmere nedvomno veliko prenizko in treba bo posvetiti tej vrsti zadrug veliko več pozornosti kot doslej, upoštevaje pri tem velike koristi in stalen dohodek, ki ga nudi na združni podlagi organizirano vnovčevanje mleka našemu kmetu. Pomoč javnih faktorjev je tem bolj potrebna, ker so z ustanovitvijo mlekarske zadruge združeni veliki investicijski stroški za mlekarno, stroje itd., izključeno pa je, da bi člani-kmetje sami spravili skupaj ves potreben obratni kapital. Premnogokrat se nova mlekarska zadruga zaradi pomanjkanja lastnega kapitala zadolži takoj ob začetku svojega obstoja in ta dolg jo potem ves čas njenega obstoja teži ter ji ne pusti, da bi se prav razvila, često jo pa tudi upropasti na veliko škodo in jezo članov, ki pogrešno vidijo v tem neprikladnost združne oblike za vnovčevanje njihovih kmetijskih pridelkov.

Nekoliko večje je število **živinorejskih** zadrug, ki imajo namen s selekcioniranjem, nabavljanjem za pleme primerne živine, vzdrževanjem združnih pašnikov itd. pospeševati našo živinorejo. Imamo jih 88 s 4500 člani. Poudariti pa je treba, da obstojajo pri nas številne organizacije, osnovane na podlagi društvenega zakona, z istim ciljem in namenom ter da mlekarske že zaradi boljšega in lažjega dosega svojega namena tudi propagirajo in pospešujejo živinorejo oz. opravljajo vsaj deloma iste naloge kot živinorejske zadruge.

Posebno vrsto kmetijskih zadrug tvorijo **vinarske** in **sadjarske** zadruge, katerih imamo 17 po številu z nekaj preko 1400 člani. Za uspešno delovanje teh zadrug je potreben znaten kapital, ki ga pa običajno ni na razpolago, in zato je število teh zadrug nizko, razen tega so celo

mnoge obstoječe zadruge primorane znatno omejiti svoj, prvotno lepo zamišljeni delavni program in zato seveda tudi ne morejo pokazati onih uspehov, ki bi jih same rade in ki jih pričakuje članstvo ter javnost od njih. Sredstva za zidavo in opremo združnih kleti, sušilnic in sadnih skladišč ter drugih naprav in inventarja interesenti sami ne morejo zbrati in zato je razvoj in razmah te, sicer zelo potrebne vrste zadrug, možen samo z izdatno pomočjo javnih činiteljev.

Tudi **strojnih** zadrug, torej takih, ki omogočajo našemu kmetu skupno nabavo in izkoriščanje kmetijskih strojev za pogon in obdelavo, imamo premalo, namreč samo 62 s 2352 člani. V tem številu pa ni upošteto, da ima preko 250 podružnic Kmet. družbe precejšen inventar orodja (1530 strojev v vrednosti okoli 880.000 din), ki ga posojajo svojim članom ravno tako kot v to svrhu posebno organizirane strojne zadruge. In vendar je našemu kmetu le z ustanovitvijo takih zadrug omogočeno, da se lahko s pridom poslužuje raznih tehničnih pridobitev, ker bi mu sicer bila nabava posameznih zelo dragih in bolj redko rabljivih strojev kot nerentabilna nedostopna. Prav gotovo ima tudi ta vrsta zadrug še lepo bodočnost.

Elektrarniških („električnih“) zadrug posluje 46 s 5000 člani. Nekatere od njih imajo svoje lastne elektrarne, dočim večina njih samo omogoča članom, da se poslužujejo elektrike in sicer na ta način, da prevzamejo od tuje elektrarne električni tok in ga oddajajo svojim članom-interesentom. Le na ta način torej — z organiziranjem konsumentov — je bilo omogočeno, da so razni kraji dobili električni tok, ki bi ga sicer pogrešali morda še danes. Zanimivo pri tej vrsti zadrug je to, da z razširjenjem električnega omrežja, ki je last javnih oblasti, zlasti banovine, in z odkupom združnih električnih naprav, postajajo zadruge odveč ter zato likvidirajo, ker so izgubile pravi pomen za obstoj. Takí primeri so sicer zaenkrat še bolj redki, ker javna elektrifikacija pač ne more

tako naglo napredovati in je še vedno in tudi bo za dogledno dobo za mnoge kraje edina možnost, dobiti električni tok, združitvev oz. ustanovitvev posebne zadruge.

Prav slično vlogo kot elektrarniške zadruge igrajo **vodovodne** zadruge, katerih imamo 37 s približno 1000 člani.

Težnja po lastni strehi in postavitvi raznih domov (sokolskih, prosvetnih, delavskih itd. organizacij) je rodila posebno vrsto zadrug — **stavbenih**, katerih je pri nas 67 s preko 7000 članov. Kot poudarjamo, so tu zapadene prav za prav dve vrsti zadrug, ena, ki ima namen, omogočiti članom zgraditev lastnih hiš oz. zdravih stanovanj, ter druga, ustanovljena z namenom, da zgradi oz. vzdržuje skupnim kulturno-prosvetnim svrham služeče domove.

Obrtno-produkcijskih zadrug imamo pri nas 63 s 3420 člani. Nekatere obrtne zadruge poslujejo že v prav velikem obsegu, dočim se manjše težje uveljavljajo. Res pa je, da težnja po osamosvojitvi, ki jo goji vsak obrtnik, gotovo ni naklonjena takim obrtnim zadrugam, na drugi strani pa ostra konkurenca industrijskih podjetij nujno sili — zlasti malega obrtnika, — da v samopomočni združitvi išče rešitve za svoj ogroženi obstoj in to tem bolj, ker je le na ta način možen in uspešen konkurenčni boj.

Poleg naštetih imamo še **razne** druge zadruge, ki jih ne moremo uvrstiti med navedene kot n. pr. tiskovne, zavarovalne itd. Teh je 76 s preko 15.000 člani.

Ako seštejemo vse navedene zadruge, tedaj vidimo, da deluje pri nas skupno 1181 organiziranih zadrug s preko 275.000 člani. Od teh je 385 zadrug včlanjenih v Zvezi slovenskih zadrug, 706 v Združni zvezi, 63 v Zvezi gospodarskih zadrug in 27 v Savezu nabavljajčih zadruga drž. službenika v Beogradu.

Končno je še zanimiva ugotovitev, da posluje skoraj polovico vseh zadrug na območju okrožnega sodišča v Ljubljani, pri čemur je seveda upoštevati, da deluje v Ljubljani sami okrog 120 raznih zadrug.

Gospodarske vesti.

Trgovina umetnih gnojil v Jugoslaviji.

Po statistiki, ki jo je objavilo ministrstvo kmetijstva, je bila največja uporaba umetnih gnojil leta 1929. Takrat se je uporabilo 77.695 ton raznih gnojil. Z nastopom gospodarske stiske je uporaba padala, ter je dosegla l. 1933. najnižjo količino 13.473 ton.

Po tem letu so uporabljene sledeče količine: 14.014, 15.403, 25.153, dokler leta 1937. ni doseglo 27.160 ton. V omenjenih podatkih ni upoštevana uporaba apnenega gnojila, čeprav ga statistika ministrstva navaja. To ni storjeno zaradi tega, ker statistika

očigledno ni točna, ker pač ne more zbrati vseh podatkov od raznih malih apnenic.

Zanimivi so podatki o razdelitvi količin na posamezna gnojila v letu 1937.:

Fosfatna: rudninski superfosfat 17.661 ton, kostni superfosfat 100 ton, Tomaževa žlindra 255 ton, fosfatna žlindra 1525 ton, kostna moka 317 ton; **dušična:** čilski soliter 920 ton, apneni dušik 1134 ton; **kalijevo:** kalijeva sol 1624 ton; **mešana:** razna 3624 ton, Skupaj 27.160 ton.

Največ je uporabljeno fosfatnih gnojil, saj znaša njihova količina 86,6% vse potrošnje. Iz domačih surovin so proizvedeni le kostni superfosfat, fosfatna žlindra in kostna moka, skupno 1942 ton ali nekaj manj kot 10% vseh fosfatnih gnojil. Drugo je uvoženo že v gotovem stanju (Tomaževa žlindra), ali pa kot surovina za predelavo (superfosfat). Velika potrošnja fosfatnih gnojil dokazuje, da te rastlinske hrane najbolj primanjkuje našim zemljam. To sicer ni le slučaj pri nas, temveč tudi drugod, saj s hlevskim gnojem dodamo le malenkostno te hrane. Želeti bi le bilo, da se več gnojil, ki se izdelujejo iz domačih surovin, ki jih sedaj deloma izvažamo.

Od dušičnatih gnojil uvažamo čilski soliter, medtem ko se apneni dušik proizvaja iz domačih surovin od industrije v državi. Da znaša potrošnja apnenega dušika le okoli 54% vseh dušičnih gnojil dokazuje, da še naš kmet ni navajen na **edino pravilno zgodnje gnojenje v jeseni**, temveč gnoji v zadnjem času in **mora za to trošiti več denarja** za dragi tuji dušik.

Glede kalijevih gnojil smo popolnoma navezani na uvoz, ker mala količina domačih gnojil, ki se prideluje kot odpadki v nekaterih industrijah, ne pomeni mnogo. Ravno tako kot pri dušičnih gnojilih, jih kupujejo kmetje le za one rastline, ki brez njih ne dajejo zadovoljivih donosov. Pri intenzivnem gospodarjenju bomo torej vedno morali računati z dokupom enih in drugih gnojil. Pač pa bi mogel marsikateri kmet zmanjšati stroške za njih, ali pa izboljšati svojo proizvodnjo, če bi pazil, da mu doma proizvedena dušična in kalijeva gnojila ne bi ostala neizkoriščena. **Moderno gnojišče, gnojna jama in zbiranje vseh odpadkov, so pogoj za takšno umno gospodarjenje.**

Malo strokovno izobrazbo naših kmetov dokazuje razmeroma velika potrošnja mešanih gnojil, ki znaša čez 14% vse potrošnje. Pravi gospodar kupuje le nemešana gnojila in sam določa, v katerem razmerju jih bo uporabil za posamezne kulture. Zato mora naš kmet stremeti za tem, **da si to znanje pridobi**, ker cena mešanih gnojil je vedno večja, kot bi to odgovarjalo sestavnim delom.

Narodno-gospodarska stran uporabe umetnih gnojil pa je prav žalostna. Da uvožena gnojila in surovine drago plačujemo in s tem obremenjujemo našo trgovinsko bilanco,

je jasno. Na žalost pa je le neznamen del domače industrije, ki predeluje uvožene surovine ali pa izdeluje gnojila iz domačih surovin tudi v res domačih rokah. Večina te industrije pripada tujemu kapitalu in tako naše kmetijstvo ne zavisi le pri vnovčevanju pridelkov od dobre volje inozemstva, temveč ustvarja tudi lepe dohodke inozemstvu, kadar kupuje potrebna produkcijska sredstva.

Cene vseh umetnih gnojil, ki jih uvažamo ali v državi izdelujemo, **so odločno previsoke in za našega kmeta v veliki večini nedosegljive**. Da je to točno, se lahko prepričamo, če cene gnojil v inozemstvu primerjamo s cenami pridelkov, po katerih jih inozemski kmet vnovčuje. Če bi naš kmet mogel svoje produkte isto tako drago prodati, potem naj v božjem imenu ostanejo sedanje cene umetnim gnojilom! Čim pa moramo prodajati proizvode po cenah, ki nam jih inozemstvo diktira, je pa dolžnost merodajnih činiteljev, da kontrolirajo, koliko inozemski kapital pri nas zasluži in da uredijo trgovino z gnojili tako, da bodo interesi kmetijstva zaščiteni.

Zakaj se nekateri bori ne dajo klati za vinogradniško kolje?

Po cepljivosti delimo vrste lesa v zelo cepljive (smreka, jelka) lahko cepljive (gladki, rdeči ali beli bor, kostanj itd.) in težko cepljive (brest, lipa) in zelo težko cepljive (črni bor itd.).

Ker navajate, da imajo dotični komadi dosti beljave („mesa“) smatramo, da so vaši težko cepljivi bori črni bori, ki po gornjem spadajo med težko cepljive in ki imajo široko beljavo. Cepljivost posameznih kosov iste vrste lesa je pa tudi različna. Čim ceneje je deblo, čim manj grč, poškodb in ran ima, tem cepljiveje je. Dalje je dognano, da se igličarji laže cepijo v suhem stanju. Ker igra cepljivost veliko, važno vlogo pri izdelovanju suhe robe, strešnih deščic (šindelnov) in za izdelovanje vinogradniškega kolja, bodemo cepljivost lesa obdelali o priliki v posebnem članku. Poudarjamo pa, da je cepljivost svojstvo lesa, ki znanstveno ni ugotovljeno. Suhorobarji ocenjujejo to svojstvo nekoliko po zunanjih znakih, še več pa po občutku in celotnem utisu, ki ga imajo od drevesa, oziroma lesa.

Tržno poročilo.

Pšenica: K zadnjemu poročilu o prilikah na svetovnem trgu ni dosti dodati. Cene so ostale v glavnem iste, ker so svetovne zaloge precejšnje.

Stanje posevkov se različno ocenjuje. V nekaterih krajih Amerike preti močna suša uničiti pridelek. V Evropi se posebno

toži Francija, ki pričakuje manjši pridelek kot v preteklih letih. Mnogo škode so napravili tudi veliki nalivi in poplave. Če bo deževno vreme še dolgo trajalo, se bodo lepi izgledi na ugodno žetev zelo zmanjšali. V naši državi se pričakuje za okoli 20% manj kot lani, kar pa se lahko še poslabša. Če upoštevamo, da smo lani imeli rekordno žetev, lahko letos po sedanjih izgledih računamo na srednje dobre do normalne donose.

Cena za staro pšenico je od din 150—155 fco nakladalna postaja. Cena novi pšenici naj bi se odredila z din 160.— Vendar pa Prizad zaenkrat še ni poboljšal svojo odkupno ceno, ki je še vedno na din 140.— Kmetijske zbornice žitnorodnih banovin so zahtevale, da se odredi cena novi pšenici z din 180.— Ta visoka cena bi bila naši banovini le v škodo, saj je malo gospodarstev, ki ne bi bila navezana na dokup pšenice. Nam se zaradi nizkih donosov na površino ne izplača sejanje pšenice v zadostni izmeri, pa smo našo proizvodnjo usmerili v drugem pravcu. Zaradi tega smo proti visoki ceni pšenice, ki z ozirom na svetovno ceno ni upravičena, kakor je tudi občni zbor K. D. v svoji resoluciji naglasil.

Koruz: Zaloge koruze so v naši državi močno izčrpane. Zato je tudi malo večje povpraševanje za izvoz in domači konsum povzročil povečanje cene. Ta znaša danes paritet Indija že 116—117 din za 100 kg.

Moka: Cena moki je ostala v glavnem nespremenjena. Plačuje se po din 227.50 do 245.— za pekovsko kakovost. Boljše vrste so dražje.

Otrobi: Cena nespremenjena.

Ječmen: Ozimni din 165.—, bačka postaja.

Oves: Slavonski din 150.—, bosanski din 145.—.

Pižol: Beli din 300.—, pisani din 160.— bohinjec din 180.—, v kolikor ga je še dobiti.

Živina: Izvoz v Italijo je ustavljen, ker je bila baje naša živina okužena s slinavko. V Nemčijo se izvažava v nespremenjenih količinah. Izvoz pa postaja nerentabilen za izvoznike, ker se zaradi pomanjkanja dobre živine nakupne cene višje. Za dobro pitane vole se plačuje od din 5,50 do 6,50, izjemo ma tudi več.

Lesno tržišče.

V glavnem nespremenjeno. Nekaj živahnosti je izvoz v Nemčijo in Italijo, vendar v Nemčiji dosežene cene ne zadovoljujejo, dočim so cene v Italiji ugodnejše. Oživela je malo kupčija s stavbenim lesom. Cene za rezano blago so se dvignile za okoli 10 din pri kubičnem metru. V ostalem se pa vzdržujejo v prejšnjem mesecu sporočene cene, edino drva so se malo pocenila, oglje pa malenkostno podražilo.

Društvene vesti.**† Josip Lenarčič.**

Na Verdu je 26. maja umrl v visoki starosti 84 let naš zvesti član in bivši odbornik g. J. Lenarčič. Član Kmetijske družbe je bil od leta 1879 dalje, odbornik čez 25 let, v tem času tudi 3 leta podpredsednik glavnega odbora.

Pokojnik je bil eden od redkih Slovencev, ki je v prejšnjem stoletju absolvirati visoko šolo za kmetijstvo na Dunaju in sicer gozdarsko stroko. Kot strokovnjak se je posvetil delu na lastnem posestvu, ki ga je gospodarsko in strokovno vzorno vodil. Zanimal se je za vse gospodarske panoge in zato ga vidimo v polpretekli dobi vsepovsod, kjer je šlo za gospodarski napredek Slovenije. Sodeloval je pri Zbornici za T. O. I. v Ljubljani in je bil tudi nekaj časa njen predsednik. Nahajal se je tudi med ustanovitelji Zveze slov. zadrug in bil več let njen predsednik. Od leta 1892. do 1913. je bil tudi poslanec v kranjskem deželni zboru, kjer se je uveljavljal zlasti v upravnem in finančnem odseku. Kljub vsestranski zaposlitvi na lastnem posestvu in v podjetjih, kakor tudi pri javnih korporacijah, je pokojnik še vedno našel čas, da je sodeloval pri vseh nacionalnih in humanih društvih.

Našemu zvestemu članu, zaslužnemu sodelavcu in izredno sposobnemu sinu naše domovine, naj bo lahek sen v domači zemlji! Slava njegovemu spominu!

VABILO

k letnim občnim zborom podružnic Kmetijske družbe v Ljubljani r. z. z o. z.

Spored:

1. Poročilo odbora, predlogi in volitve funkcionarjev v smislu pravilnika zlasti §§ 2, 3, 6, 7, 8, 9 in 10.

2. Slučajnosti.

3. Predavanja in slično.

Dne 25. junija 1939.:

Podružnice: Lesce-Bled, ob 10. v šolski dvorani; Sv. Miklavž pri Ormožu, ob 8. v šoli; Gorenja vas nad Škofjo Loko, ob 15. pri g. Fr. Šraju v Gor. vasi; Kostrivnica, ob 9. uri pri g. Butu Vinku; Dramlje, ob 15. uri pri Mlakarju; Sv. Lenard v Slov. Gor., ob 8. uri pri Potočniku.

Dne 29. junija 1939.:

Podružnica: Iška vas, ob 9. uri pri g. Vrenik Mihi.

Dne 2. julija 1939.:

Podružnica: Jesenice, Gorenjsko, ob 9. v obč. posvetovalnici.

Občni zbor Kmet. družbe r. z. z o. z.

V nedeljo 4. junija je bil občni zbor naše zadruge, na katerem je prisostvovalo 84 delegatov, ki so zastopali čez polovico vseh zadružnikov. Občni zbor je potekel v popolni harmoniji in v strogo stvarnem razpravljanju vseh zadev, ki so bile na dnevnem redu.

Občni zbor je otvoril predsednik KD g. Oton Detela, pozdravil številne delegate in predlagal občnemu zboru, da se odpošljejo udanostni pozdravi Nj. Veličanstvu kralju, Visokemu namestništvu, ministrskemu predsedniku in kmetijskemu ministru, kar je občni zbor z navdušenimi vzkliki odobril. V svojem govoru se je g. predsednik spomnil tudi mnogih umrlih članov, med njimi častnega člana g. V. Rohrmana, dalje Franca Gombača in Lenarčiča, katerih spomin je občni zbor počastil z vzklikom „Slava“.

Delegatom je bilo razdeljeno tiskano poslovno poročilo za leto 1938., ki je detajlno prikazalo delo odborov. K temu poročilu je še podal g. ravnatelj ing. Ferlinc potrebna pojasnila. Celokupni promet je znašal v letu 1938. 283.314.086 din. Bilanca zaključuje s čistim dobičkom din 19.897.88. Pripomniti je treba, da je Kmetijska družba važna izvozna in uvozna institucija, saj je izvoz kmetijskih pridelkov znašal v tem letu čez 8 milijonov dinarjev, a uvoz raznih kmetijskih potrebščin okoli 1½ milijona. Zelo važno delo pa opravlja Kmetijska družba na podeželju preko svojih

330 podružnic, kjer je organiziranih preko 11.000 članov. Te podružnice so že od nekaj bile strokovne in gospodarske organizacije našega kmeta. Da bi se njihovo delovanje čim bolj prilagodilo sedanjim prilikam, so v tiskanem poročilu podane smerice za bodoče delo. Občni zbor je tudi sklenil nekoliko važnih ukrepov, s katerimi se bo delo podružnic poživilo in poglobilo.

V debati so se oglasili mnogi naši kmetijski gospodarji, ki so izrekli priznanje odboru in pozivali na složno delo. Ko je predsednik nadzornega odbora g. ing. J. Teržan podal poročilo nadzornega odbora, so bili vsi predlogi odborov, zaključni računi in razrešnice odborov izglasovani soglasno.

Tudi pri volitvah novih odborov se je lepo dokumentirala složnost delegatov, saj je bila brez ugovora sprejeta edina kandidatna lista, ki jo je predložil g. Jožko Tomažič iz Vitanj. V glavni odbor so izvoljeni:

1. Detela Oto, velepos., Predvor pri Kranju, 2. Avsec Anton, posestnik, Gotna vas, 3. Ažman Ivan, pos., Hraše, 4. Bajuk Martin, pos., Božjakovo, 5. Benedik Franc, pos., Dolenja vas, 6. Dev Ivan, pos., Mokronog, 7. Goljar dr. Srečko, odv. in pos., Ljubljana, 8. Grad Ivan, pos., Beričevo, 9. Hočevnar Franc, pos., Struge, 10. Janhar Valentin pos., Žeje, 11. dr. Kovačič Stanko, pos., Maribor, 12. Horvatič Martin, pos., Krška vas, 13. Koman Albin, pos., Vižmarje, 14. Košan Ivan, pos., Družmirje, 15. Kristjan Franc, posestnik, Selo, 16. Globevnik Ivan, pos., Škocijan pri Mokronogu, 17. Krefc Vladimir, pos., Sv. Jurij ob Ščavnici, 18. Kronovšek Iv., posestnika sin, Orla vas, 19. Mastnak Franc, pos., Dramlje, 20. Modic Jakob, pos., Brest, 21. Mravlje Milan, geometer, Ljubljana, 22. Petovar Lovro, pos., Ivanjkovci, 23. Pucelj Ivan, pos., Vel. Lašče, 24. Titan Rudolf, pos., Černelavci pri Murski Soboti, 25. Soršak Anton, ravnatelj, Ljubljana, 26. Glaser Jožko, pos., Kapele, 27. Tomažič Jožko, pos., Vitanj, 28. Tomc Ignac, pos., Moravče, 29. Trupej Franc, pos., Sevnica, 30. Urek Anton, ekonom, Št. Janž, Dr. p., 31. Verbič Josip, pos., Vrhnika, 32. Zdolšek Anton, pos., Hotunje.

V nadzorni odbor so bili izvoljeni: 1. Sancin Ivo, načel. v p., Ljubljana, 2. Meden Anton, pos., Begunje, 3. Hlade Jože, pos., Sv. Križ nad Mariborom, 4. Špiller-Muys dr. Franc, agr. komisar v p., Ljubljana, 5. Šuman Anton, pos., Vosek, 6. Križnar Tomaž, pos. Okroglo, 7. Omladič Jože, pos., Polče 9.

Končno je občni zbor še sprejel obširno resolucijo, ki je bila spopolnjena s predlogom delegatov.

Čeprav so se delegati prav dobro zavedali, da je pričakovati boljšanje stanja kmetijstva šele takrat, če se bo temeljito revidirala dosedanja gospodarska in finančna politika države, posebno pa, če se bo kmetijstvo ravno tako upoštevalo kot druge panoge gospodarske delavnosti, kar do sedaj ni bil primer, vendar je občni zbor nanizal niz zahtev, ki so za naše kmetijstvo največje važnosti in ki bi jih bilo zaradi njihove nujnosti brez ozira na dokončno ureditev prilik v kmetijstvu, čimpreje rešiti.

Knjižernost.

Mirko Košir: „Poljedelska kemija.“

Ing. I. K.

V založbi „Goriške Matice“ („Unione Editoriale Goriziana“ — Gorizia) je izšla lansko leto izpod peresa Mirka Koširja poljudna strokovna knjižica „Poljedelska kemija“ v slovenskem jeziku. Knjižico, ki obsega 94 strani, je pisatelj razdelil na štiri glavne odstavke, ji dodal še uvodno besedo in nekaj risb.

V uvodni besedi pravi pisatelj, da je namen njegove knjižice seznaniti našega kmetovalca z glavnimi vprašanji in ugotovitvami novejših znanosti o poljedelski kemiji, ki so temelj vsakega razumnega gospodarstva.

V prvem odstavku obravnava pisatelj kemično sestavo rastlin. Vode je v rastlinah različne množine. Sestavljena je iz dveh plinov: vodika in kisika. Ako rastlino dalj časa sušimo pri 110—120° C, izhlapi iz nje vsa voda in preostane suha snov. Če pa suho snov sežgemo ostane samo še pepel. Zgorljiv del suhe snovi, ki ga imenujemo organska snov, je sestavljen iz ogljika, dušika, vodika in kisika. V pepelu dobimo vedno naslednje rastlinam nujno potrebne prvine: žveplo, fosfor, kalij, kalcij, magnezij in železo. Baker, cink, mangan, silicij, klor in druge prvine so sicer za nekatere rastline važne, niso pa nujno potrebne, za vse rastline.

V drugem odstavku opisuje pisatelj odkod dobiva rastlina vse za svojo rast potrebne snovi. Rastline se hranijo iz zraka in zemlje. Ogljik črpajo pretežno iz zračnega ogljikovega dvokisa. Tega je sicer v zraku zelo malo, vendar je množina sorazmerno vedno ista in ga ne bo nikoli primanjkovalo. Rastline dihaajo — vsrkavajo iz zraka kisik in izločajo ogljikov dvokis —, toda ta pojav je zelo neznamenit in zakrit podnevi z obratnim pojavom usvajanja ogljikovega dvokisa po zelenih listih (asimilacija). Tu opisuje pisatelj tudi vlogo listnih rež. Razen z dihanjem si usvaja rastlina nekaj kisika tudi iz vode in mineralnih

solih v zemlji. Vodik dobijo rastline iz vode. Voda v rastlini neprestano kroži; korenine jo črpajo iz zemlje, skozi liste pa izhlapeva v zrak. Rastline porabijo za svojo rast ogromne množine vode. Dušik dobijo rastline iz zraka in iz raznih soli, ki so v zemlji. Dalje govori o vlogi raznih zemeljskih bakterij za usvajanje zračnega dušika, kakor tudi o tistih bakterijah, ki razkrajajo razne dušikove spojine. Pepela je v rastlinah od 1% do 25%. Rastline črpajo njegove sestavne dele raztopljene v vodi iz zemlje s korenskimi kosmatinami. Mineralni snovi žveplo in fosfor sodelujeta pogosto tudi pri gradnji raznih organskih snovi. Kaj se dogaja z ostalimi mineralnimi prvini v rastlinah, še ne vemo natančno. Kalij, magnezij, kalcij in železo se ne morejo zamenjati s sorodnimi prvini. Nujno potrebne prvine črpajo rastline samo iz določenih spojinskih oblik. Dalje opisuje vlogo fosforja, kalija, magnezija, kalcija, železa, klora in silicija pri rasti rastlin. Poljedelec mora skrbeti samo za dušik, fosfor, kalij in kalcij. Opisuje kako raste korenina in kako važne so korenske kosmatine za sprejemanje v vodi raztopljenih hranilnih soli. Korenske kosmatine izločajo kisel sok, s katerim razkrajajo tudi take snovi, ki se v vodi ne tope, raztopljene pa potem vsrkavajo. Gnojenje je tem uspešnejše, čim je gnojilo bolj razdrobljeno in čimbolj pride v neposredni dotik s korenskimi kosmatinami. Tudi korenine dihaajo. Z oranjem zemljo rahljamo, obenem pa tudi zračimo. V dobri, na hranilih bogati zemlji so korenine bolj na površju, v revnih zemljah pa iščejo hrano tudi v večjih globinah.

V tretjem odstavku govori o zemlji kot nositeljici rastlinstva, o njenem nastanku in spreminjanju, o tem kaj se v njej dogaja in o njenih lastnostih. Prvine: silicij, aluminij, železo, kisik, kalcij, magnezij, natrij in kalij grade v raznih spojinah zemljo. Kisik, vodik, ogljik, dušik, fosfor in žveplo sestavljajo vodo, ogljikovo kislino, zrak in živa bitja. Trdne sestavine zemlje delimo na pesek, glino, apnenec in humus. Za preperevanje, razpadanje kamenin je zelo važna voda, stalno menjajoča se temperatura in veter. Prvotne kamenine se spreminjajo tudi s kemičnimi silami. Iz proizvodov preperevanja nastajajo nove spojine (gline). Ceoliti so najvažnejši činitelji pri spreminjanju v zemlji in brez njih sploh ni plodne zemlje. Pod vplivom vode se deli zemlja v dobro vidne plasti. V vlažnih krajih voda gornje plasti izpira, v dolnjih se izločajo in kopičijo topni deli. V suhih krajih voda na površju močno izhlapeva, iz globine dvigajoča se voda pa prinaša iz spodnjih plasti soli, katere odlaga včasih prav na površini. Prvi pojav je izluževanje, drugi pa nasoljevanje. Kalijeve in natrijeve spojine s klorom ali solitrovo kislino se v vodi najlaže tope, druge spojine pa so več ali manj težje topne. Železove ali aluminijeve spojine s fosforno kislino in humusom so skoraj netopne. Pisatelj opi-

šuje na koncu odstavka nastanek različnih tipov zemelj (podzol, solonjec, laterit, rjava zemlja, černoziom), njihove posebnosti in lastnosti. Tu govori tudi o barjih, rdeči zemlji in drugih posebnih zemljah.

V zadnjem, četrtem odstavku obravnava gnojila in gnojenje. V zemlji mora biti vedno dovolj mineralnih in humoznih ceolitov. Kalcijev ceolit in bazični humus povzročata grudičasti zlog, kakršnega si v zemlji najbolj želimo. Liebigov zakon določa: če manjka v zemlji kaka hranilna snov, tedaj še tako velik dodatek druge hranilne snovi nič ne koristi. Kadar so v zemlji vse hranilne snovi, je treba zvišati samo množino tiste soli, ki je je najmanj in pridelek se bo sorazmerno povečal. Žetev odvzame zemlji mnogo hranilnih snovi, a vračamo jih z gnojenjem. Umetna gnojila so enostranska gnojila. Delimo jih v dušična, fosforova in kalijeve. Pri gnojenju s čilskim solitrom se zorenje zavleče, množina beljakovin v zrnu pa poveča. Amonijeve soli (amonijev sulfat) ohranja zemlja dalje časa pred izpiranjem in se počasi spreminjajo v soliter. Živalski odpadki so dobri za gnojenje, če so primerno predelani (krvna moka, moka iz rogov, kostni zdrob itd.). Norveški soliter je umetni soliter, izdelan iz solitrove kisline apnenca. Najvažnejše sodobno umetno dušično gnojilo je apneni dušik, ki vsebuje 16—20% dušika. Zelo dobro gnojilo je umetna sečnina. Zeleno gnojenje prištevamo k dušičnim gnojilom. Gnojilo „Nitragin“ so bakterije, ki vežejo zračni dušik. Fosfor vračamo zemlji s fosforiti, žlindrami, kostmi in guanom. Fosforite lahko uporabljamo zelo drobno zmlete ali kar je boljše, obdelane z žvepleno kislino kot superfosfat. Thomasova žlindra je odpadek pri pridobivanju železa iz železnih rud. Tudi kostna moka (razklejana) je dobro fosforno gnojilo. Dalje opisuje učinke gnojenja s fosfornimi gnojili na pridelke ter kdaj in kako ta gnojila uporabljamo. Za uporabo kalijevega gnojila mora biti zemlja zadosti vlažna in imeti mora tudi dovolj apna. Hlevski gnoj je najvažnejše vsestransko gnojilo, je pa zelo spremenljive sestave. Dalje opisuje razkrajanje, shranjevanje in delovanje hlevskega gnoja. Govori tudi o kompostu, o njegovem pripravljanju in uporabljanju. Posredna gnojila so: kuhinjska sol, apno in mavec. Za gnojilne poskuse v loncih in na polju pravi, da z njimi spozna poljedelec točno vrednost svoje zemlje in gnojil, ki jih uporablja.

V tej knjižici je zajel pisatelj v kratkem vsa važnejša vprašanja iz poljedelske kemije, od njenih začetkov do najnovejših nazorov in dognanj. Ker je knjižica namenjena našim kmetovalcem, je izpustil pisatelj dosledno vse kemijske znake, zadržal pa je v njej strogo strokovni duh. „Poljedelska kemija“ je pisana v prijetnem, vsakemu razumljivem slogu in se lepo čita. Nabavna cena za njo je nizka (10 din), zato naj bi si jo vsak kmetovalec omislil.

Inserati se računajo po naslednjih cenah:

$\frac{1}{2}$ strani = Din 50 + Din 3 ⁰⁰ — ogl. takse	$\frac{1}{8}$ strani = Din 200 + Din 15 ⁰⁰ — ogl. takse	1 cela stran = Din 1600 ⁰⁰ — + Din 60 ⁰⁰ — og. takse (26 X 20 cm = 520 cm).
$\frac{1}{16}$ " = " 100 + " 7 ⁵⁰ " "	$\frac{1}{4}$ " = " 400 + " 30 ⁰⁰ " "	
$\frac{1}{32}$ " = " 150 + " 7 ⁵⁰ " "	$\frac{1}{2}$ " = " 800 + " 30 ⁰⁰ " "	

Priloge listu se računajo za vsakih 1000 komadov 100 Din.

Mala naznanila.

Le proti predplačilu, vsaka beseda 50 par, najmanj 10 Din in 3 Din og. taksa.
Upravništvo ne prevzame posredovanja.
Vsakega 12. v mesecu se zaključijo sprejemanje oglasov za prihodnje število.

Kupim mlatilnico

in gonilni jermen, dobro ohranjen. Franc Maldič, Vrh 25, pošta: Vače pri Litijah. 33

Predica skrbno predi,
prav lepo nit naredi

in jo daš v tkanje tkalnici „Krosna“ v Ljubljani — Zrinjskega cesta 6. Tam dobiš poceni domače platno. 2

Jajca za valenje

od čistokrvnih grahastih Plumetk-kokoši se dobijo po din 2-50 pri Avgust Kuhar, Vevče, pošta Dev. Mar. v Polju. 25

Razstreljivo za kamnolome

kamniktit, vžigalne vrvice, kapice, smodnik, lovske potrebščine dobite v konces. trgovini L. Fürsager, Radovljica. 9

Oskrbnik,

absolvent Kmetijske šole, s prakso, vesten in pošten išče nameščennja. Dopise na upravo „Kmetovalca“ pod: „Zeleni Stajer“. 37

SCHICHTOVO
terpentinovo milo
varuje perilo

Posetite
Kavarno „Tabor“
v Ljubljani

Šafer (majer)

mlajši, samaki, trezen, vešč tudi hmeljarstva, dobi službo tako na večjem posestvu. Ponudbe poslati na: Upravo Kmetovalca v Ljubljani, pod „Savinjska dolina 7“. 34

Bukova drva

suhe c-panice, brez klad in okroglice, od 30 do 50 metrov iz ljubljanske okolice se kupijo. Ponudbe z navedbo letišča drva in zadnje ceno poslati na Kmetijsko družbo v Ljubljani. 40

Najčistejša belina je

RADION
belina

luskno kangarne volнено svila platno delene čefire tkanine

V NAJNOVEJŠIH VZORCIH
V NAJVEČJI IZBIRI
V NAJBOLJŠI KAKOVOSTI
IN PO NAJNIŽJIM CENAM

STALNO *Stennecki*
CELJE 30

Največja domača trgovska hiša v Jugoslaviji!

VZORCI IN CENIK ZASTONJ

Lepe dohodke . . .

doseže lastnik Heid-ovega trijerja Kl. II. za čisto osnaženo žito. To je odvisno od temeljitega čistilnega dela tega trijerja, s katerim se ne pridobi samo čisto semensko blago, ampak tudi čisto mlevsko in krmsko žito. Delo s takim trijerjem Vam napravi veselje. Sporočite nam Vaše želje in zahtevajte ponudbo. Prepričali se boste, da Heid-trijer zmore vse, kar Vi rabite.

Vedno v zalogi pri:

Kmetijski družbi v Ljubljani in njenih skladiščih.

Laneno olje, firnež, barve, lake, kit, lan, tropine

ter vse v to stroko spadajoče blago prvovrstne
kakovosti po solidnih cenah in točni postrežbi,
najugodnejše kupite pri domačem podjetju

MEDIĆ ZANKL

tovarna olja, lakov in barv
družba z o. z., lastnik FRANJO MEDIĆ

Centrala v Ljubljani, podružnice v Mariboru in Novem
Sadu. — Tovarne v Ljubljani, Medvodah in Domžalah

Najuspešnejše sredstvo za rejo
domače živine je brezdvomno

MASTIN

ki pospešuje rast, odebelitev in omastitev domače,
posebno klavne živine. — Jasen dokaz neprecenljive
vrednosti „MASTINA“ so brezštevila zahvalna pisma

Cena: 5 škat. 46 Din, 10 škat. 80 Din

Lekarna TRNKOCZY
LJUBLJANA, Mesni trg 4 (Zraven Rotovža)

KMETSKI HRANILNI IN POSOJILNI DOM

Telefon:
štev. 28-47

v Ljubljani

Brzojavi:
„Kmetiskidom“

reg. zadr. z neomejeno zavezo

Tavčarjeva ulica 1

Račun Poštne hranilnice štev. 14.257
Račun pri Narodni banki.

Nove vloge

vsak čas razpolož-
ljive obrestuje po

4% do 5%

Za vse vloge nudi
popolno varnost.

Otvorja tekoče račune.

Eskontuje menice.

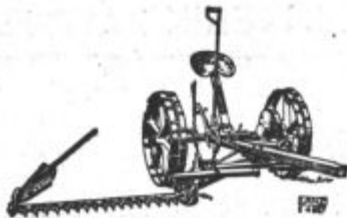
Daje kratkoročna posojila.

Izvršuje ostale denarne posle.

**ZAUPAJTE DENAR
DOMAČEMU ZAVODU!**

Heinrich LANZ Mannheim

Akcijska družba

LANZ-kosilni stroj

LANZ-obračevalec za seno
so stroji, ki jih kmetovalec potrebuje.

Oglejte si naše stroje pri Kmetijski družbi v Ljubljani.

J. Blasnik nasl.

Univerzitetna tiskarna

LITOGRAFIJA, OFFSETTISK, KARTONAŽA
ZALOŽNIŠTVO VELIKE PRATIKE
VRECICE ZA SEMENA

Ljubljana, Breg 10-12

Najstarejši grafični zavod Jugoslavije
izvršuje vse tiskovine solidno in poceni

USTANOV.
LETA 1828

Najrazličnejše vrste drevesnih in vinogradniških škropilnic

v prvovrstnih konstrukcijah izdeluje

Metallwarenfabrik

Viktor Jessernigg & Urban

Stockerau bei Wien
Schiess-stattgasse 45

V zalogi pri

Kmetijski družbi v
Ljubljani, v Mariboru
in njenih skladiščih

Kreditni zavod za trgovino in industrijo

Ljubljana, Prešernova ulica 50

Telefon: 37-81, 37-82, 37-83, 37-84

Brzojavni naslov: Kredit Ljubljana

Obrestovanje vlog, nakup in prodaja vsako-
vrstnih vrednostnih papirjev, deviz in valut,
borzna naročila, predujmi in krediti vsake vrste,
eskompt in inkaso menic, kuponov, nakazila
v tuzemstvo in inozemstvo, Safe-deposits itd.

Največji slovenski pupilarnovarni zavod

Mestna hranilnica ljubljanska

Stanje vlog preko din 420,000.000.—

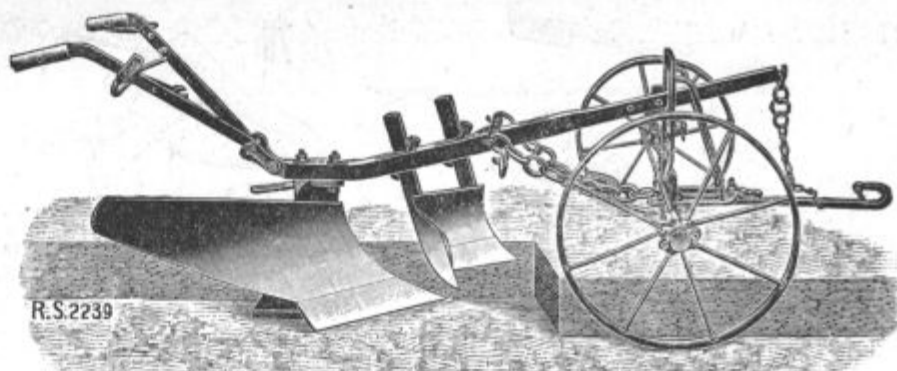
Lastne rezerve nad „ 26,000.000.—

Dovoljuje posojila proti vknjižbi.

Za vse obveze hranilnice jamči

Mestna občina ljubljanska

SACK-ovi plugi so najboljši!

R.S.2239

V zalogi pri Kmetijski družbi in njenih skladiščih.

Sadonosnike in vinograde boste varovali bolezni in škodljivcev, ako uporabljate priznana škropila:

NOSPRASIT. ki vsebuje bakra in arzenika in zatira istočasno glivične bolezni (škrlup, gnilobo) ter živalske zajedalce, ki objedajo zelene dele trte in drevja.

ARESIN. apneni arzeniat, kot dodatek bordoški. kalifornijski ali solbarjevi brozgi proti grizočim zajedalcem.

SOLBAR. barijev polisulfid proti kodri na breskvi in vinski trti, proti plesni in gnilobi obče.

AFIDON. oljnato-nikotinsko sredstvo proti listnim ušicam, krvavi uši in kaparjem.

NIKOPREN. nikotinski preparat proti listnim ušicam in golim gosenicam (seneni in kislji črviček na vinski trti).

Arbocol - lepilo proti mravljam itd.

ZELIO - pasta za zatiranje voluharja.

Obširna navodila daje:

„JUGEFA“ k. d.
oddelek za zaščito rastlin, Zagreb

Vsa ta in druga sredstva se dobe pri Kmetijski družbi in vseh njenih skladiščih.

PRENOVITE SE Z LAHKIMI ČEVLJI

12

45301-2204

Za lepe dneve najcenejši in najudobnejši otroški čevljički z gumijastim podplatom. Otroški Din 12.— in 15.— ženski Din 19.— moški Din 25.

19

45401-8301

Otroški čevljički z zaponko. Izdelani iz močnega angleškega platna v drap barvi, s prečnimi gumijastimi podplati.

35

5061-44864

Fina dječija fleksibilna sandala, sa ukrasom i špargolom preko rista. Dobroj djeci za ljeto.

35

5082-44800

Praktične otroške sandale iz usnja, z močnimi usajenimi podplati. Nemirnim otrokom za igranje in sprehode.

69

5392-14859

Otroški beli čevljički iz nubuka, ki so kombinirani z usnjem, in usajenimi podplati. Za hinkoši boste najbolj razveselili otroke s temi čevlji.

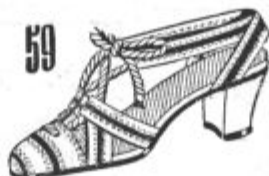
59

36015-3441

Udobni čevljički iz rdečega bureta, z gostimi prečnimi podplati. Za tople dneve posebno prikladni.

59

60695-3938

Laški ženski čevlji iz močnega angleškega platna, kombinacija v rdeči, modri in zeleni barvi. Posebno lepo zunanost jim dajejo okrasni trakovi.

59

3985-15176

Preodosem udobnost! Lahke in udobne sandale iz finega usnja moderno izrezane. Za sončne dneve.

79

3965-06192

Za sončne dneve Vam bode najbolje ustrezale te močne sandale iz finega usnja, z modernim okrasom. Izdelane so po najnovejšem modelu.

79

2386-16173

Novi model iz Nice! Izdelan iz finega belega nubuka, z modernim visokim narutom. Okusno izrezane, dajejo nogi dovolj zraka. Princessa. — Tanka a močna svilena nogavica, ki bo zadostila okusu vsake dame.

25

»Princessa — tanka a močna svilena nogavica. Zadostila bo okusu vsake dame.

59

40337-2203

Gospodu pristojajo k novi obleki ti fini čevlji iz belega ali sivega platna.

69

2967-42000

Lahke moške usnjene sandale, z usajenim podplatom. Luknjice na prednjem delu dajejo nogi dovolj zraka.

99

8927-44683

Elegantni poletni čevlji za gospode! Iz sivga in drap semisa ali iz usnja, okrašena z luknjicami, z usajenim podplatom.

99

9927-0743

Moderni čevlji gospodom za poletje. Izdelani so iz rjavega usnja, kombinirani s platnom, z usajenim podplatom.

129

3039-24674

Moški lahki nizki čevlji, z okvirom, izdelani iz finega usnja, okrašeni luknjicami in usajenim podplatom.

Floto

CENIK kmetijskih potrebščin pri Kmetijski družbi v Ljubljani, r. z. z o. z.

Njene zaloge se nahajajo: v Ljubljani, Novi trg 3; v Mariboru, Meljska cesta 12; v Celju, Aškerčeva ulica; v Novem mestu, Ljubljanska ulica; v Slov. Konjicah in v Brežicah. Navedene cene potrebščin so neobvezne in veljajo pri nabavi v Ljubljani; v drugih krajih se prištejejo še režijski izdatki za prevoz iz Ljubljane. Za blago, za katero niso cene navedene, zahtevajte pismene podatke.

Krmila

Koruzna, suha, za mletev sposobna, po dnevni ceni. Vreče po lastni ceni. Pri vagonem odjemu cene po dogovoru.

Provendein, priznano sredstvo v modernem svinjogojstvu, v škatlah po 800 g à Din 18.—

Klajno apno, 60% ogljikovo kislega apna, 10% fosforne kisline, 5% živinske soli. V izvornih vrečah, težkih 50 kg, po Din 2.— za kg, na drobno Din 3.— za kg.

Orehove tropine 35% beljakovin in toliščobe po Din 170.— za 100 kg.

Lanene tropine z 38/40% beljakovin in tolišče po Din 2.10 za 1 kg v vrečah po 50 kg.

Ribja moka v originalni vreči 100 kg po Din 4.50 za kg, na drobno Din 5.— za kg.

Ribje olje za živino, ročke po 5 kg Din 75.— za pošiljatve po pošti; v steklenicah po ¼ litra Din 10.—, v steklenicah po 1½ litra Din 20.—; v posodo kupca po Din 13.— za kg.

Živinska sol, v vrečah po 50 kg Din 75.—, za sol in za vrečo Din 6.—

Umetna gnojila

Apneni prah, rinuza (prosto) naložen v Trbovljah ali Zagorski apnenici. Pri vagonem odjemu cene po dogovoru.

Apneni dušik 16%, v vrečah po Din 185.— za 100 kg, v pločevinastih posodah Din 211.—. — Za 1 ha 200 do 300 kg.

Čilski soliter, 15,5% dušika, v vrečah po 50 kg po Din 2.70 za kg. Pri vagonem in polvagonem odjemu cena po dogovoru.

Kalijeva sol, 42%. Na drobno po Din 150.— za 100 kg, vreče po 50 kg stanejo Din 75.—. Za 1 ha 200—300 kg. Pri vagonem in polvagonem odjemu cena po dogovoru.

Nitrofos, mešano gnojilo, 12% fosforne kisline, 4% dušika. Din 139.— za 100 kg.

Nitrofoskal-Ruše, mešano gnojilo, 8% kalija, 4% dušika in 8% fosforne kisline po Din 144.— za 100 kg. — Za 1 ha 400 do 600 kg.

Nitrofoskal-I, mešano gnojilo, 8% kalija, 8% dušika in 6% fosforne kisline, po Din 175.— za 100 kg.

Razklejena kostna moka, 30% fosf. kisline, ½% dušika, po 84.— Din za 100 kg. Za 1 ha 250 do 300 kg.

Rožena moka, izborno dušičnato gnojilo za vinograde, po 250 Din za 100 kg. Vreče po 100 kg. — Za 1 ha 300—500 kg.

Rudninski superfosfat, 16%, juta vreče po 50 kg, po Din 100.— za 100 kg. Pri pol- ali vagonem odjemu cena po dogovoru.

Tomaževa žlindra, 18% fosforne kisline, po Din 96.— za 100 kg. Vagonska dobava po dogovoru. Vsak % fosforne kisline po 6 Din več za 100 kg. Opozarjamo vse naročnike, da se ne moremo vezati na 18% blago, ker moramo prevzeti žlindro od tovarne le od 18—20%. Tovarne zamorejo blago dobavljati le po izpadu produkcije.

Fosfatna žlindra je domač proizvod in najcenejše fosforno gnojilo z 18% fosf. kisline. Cena Din 80.— za 100 kg.

Cene za polvagonem odjem in kombinirane pošiljke raznih gnojil se odražajo od primera do primera. Vse navedene cene veljajo do nadaljnjega ter se morejo po nabavnih stroških menjati.

Sredstva za razkuževanje žita

Ceretan, sredstvo proti snetjavosti, za namakanje, v zatkih po 250 g po Din 35.—

Ceretan, sredstvo proti snetjavosti, suhim potom, v zatkih po 150 g po Din 7.50.

Sadjarsko in vrtnarsko orodje

Cepilni noži „Kunde“. Ročaj iz trdega lesa, z močnimi, medenimi vložki, dolžina ročaja 10 cm. Cena komadu Din 35.— (slika 1).

Cepilni noži „Kunde“. Ročaj iz trdega gumija, z močnimi medenimi vložki, dolžina ročaja 10, 10.50, 11 cm. Cena komadu od Din 28.— do 32.—

Vrtni noži obrezači „Kunde“ za obrezovanje drevja. Ročaj je iz poliranega orehovega lesa, z močnimi medenimi vložki. Dolžina ročaja 10, 10.50, 11 cm. Cena komadu Din 35.— do 42.— (slika 2).

Drevesne škarje „Kunde“ z medeno varovalko in zaklopko. Dolžina 20—23 cm. Cena komadu Din 32.— do 38.— (slika 3).

Drevesne škarje „Kunde“, dolžina 20—22 cm. Cena komadu Din 80.— (slika 4).

Drevesne škarje, navadne, od Din 15.— do 35.—

Škarje za gosenice „Kunde“, s potegujočim rezilom. Cena komadu od Din 20.— do 35.— (slika 5).

Drevesne škarje za obrezovanje vrhov, za rezanje cepičev in goseničnih gnezd. Cena komadu Din 165.— in 210.— (slika 5a).

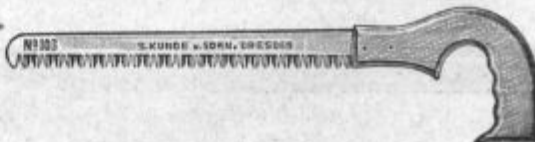
Peresa za škarje „Kunde“ po Din 1.50 za komad.

Brusni kamni za kundejeve nože, po Din 25.— in 30.—

Škarje za striženje mej ali vrzeli. Cena komadu Din 55.— in 105.— (slika 6).

Drevesna žaga „Kunde“, prvovrstno jekleno rezilo, Cena Din 36.— (slika 7).

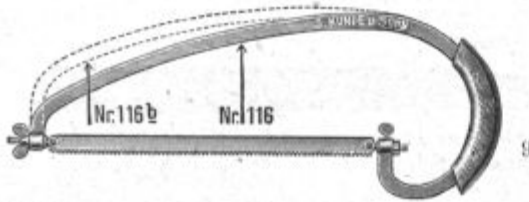

Drevesna žaga z lesenim ročajem. Cena Din 25.— (slika 8).

8

Drevesna žaga z dvema vijakoma, s premikajočo klno. Cena od Din 32.— do 34.— (slika 9).

9

Žični koški za varstvo drevja pred zajci. Komad Din 8.—. Drevesne ščetki (krtače) za čiščenje mahu in lišaja z debel in vej na starem drevju. Cena za male Din 18.—20, za velike Din 40.— (sliki 10 in 11).

10

11

Strgulje za strganje stare skorje na drevju. Cena komadu Din 18.— in 22.— (sliki 12 in 13).

12

13

Sadni obirači po Din 15.— (slika 14).

Pasti za voluharje po Din 5.—, cevke po Din 13.—.

14

15

Lopate za štihanje „Kunde“ po Din 65.— (slika 15).

Vilaste lopate „Kunde“, iz močnega jekla. Cena Din 100.— (slika 16).

16

Lopate za štihanje, navadne, po Din 24.—.

Lopate za nakladanje (zajemalke) po Din 20.—.

Grablje, železne, 10 do 16 zob, izsekane in kovane iz enega kosa. Cena po Din 11.—, 13.—, 15.— in 17.—.

Vile, železne, s tremi rogli po Din 14.—, s štirimi rogli po Din 14.—.

Vile, garantirane, s tremi rogli po Din 20.—, s 4 rogli po Din 20.—.

Vrtne zalivalke okrogle 111 Din 44.—, 131 48.—, 161 53.—, oval 111 Din 52.—, 131 56.—, 161 62.—.

Kultivatorji „Kunde“ po Din 24.—, 28.—, 32.— in 37.—.

Škropilnik za trato in vrt, kompletni „Kunde“, prši vodo pod pritiskom od 8—12 m v premeru. Cena Din 33.—, s stolom Din 130.—.

Ročna medena škropilnica Dresdenia Kunde z univerzalnim razpršilom za poljubno razprševanje vode na fino ali v kapljice in curk. Cena od Din 100.— do 120.— (slika 17).

Düsen-
Aufbewahrung

17

Razpršilnik, ročni, Kunde Dresdenia, zelo praktičen za vrtove in sobne rastline ter cvetje na balkonih. 1/2 l Din 35.—, 1/4 l Din 28.—.

Draždanski razpršilnik „Kunde“, zelo poraben za vsako steklenico z zamaškom, za zatiranje škodljivcev na sobnih in vrtnih rastlinah in za čebelarje. Cena Din 17—19.

Kose 65 cm Din 28.—, 70 cm Din 30.—, 75 cm Din 32.—.

Brusni kamni Bergamo la po Din 18.— za kos.

Zatiranje škodljivcev in bolezni na sadnem drevju in vrtu

Arborin, za zimsko škropljenje sadnega drevja; v steklenicah po 1 1/2 kg Din 20.—, v ročkah po 3 1/2 kg Din 50.—, v sodih po 100 kg Din 10.— za kg, v posodi kupca po Din 11.— za kg.

Lohsol sredstvo zoper drevesne škodljivce v sodih po Din 8.— na drobno po Din 9.— za kg v posodi kupca.

Biljobran, za škropljenje sadnega drevja proti različnim škodljivcem, v posodah po 100 kg Din 11.— za kg, v posodi kupca po Din 12.— za kg.

„Hinsberg“ pasovi za lovljenje drevesnih škodljivcev, zavitek Din 27.—.

Arbocol papir, za napravo pasov v varstvo proti plezajočim mrčesom po deblu, v zavitkih približno 50 m Din 20.—.

Arbocol lepilo za mazanje drevesnih pasov, 250 g Din 14.50, 500 g Din 23.50, 1 kg Din 43.75.

Cepilna smola v škatlicah po 1/2 kg Din 8.—, 1/4 kg Din 14.50, 1/8 kg Din 27.—.

Modra galica, — Din 7.— na drobno — vagonška naročila popust.

Zelenilo L. G. v zavitkih po 15 dkg Din 10.—, 1/2 kg Din 25.—, 1 kg Din 45.—.

Žveplovoopnena brozga zoper različne glivične bolezni, zlasti kodravost na breskvah, proti ka, arjem in pršicam ter grizlicam, za zimsko in poletno zatiranje, Din 3.— za kg; podružnicam cene po dogovoru.

Solbar, zavitki po 1 kg Din 20.—, po 5 kg Din 19.—, za kg.

Kvasija (mušji les), izborno sredstvo za zatiranje različnih uši in grizočega mrčesa na sobnih in vrtnih rastlinah, zavitek Din 5.—, 1 kg Din 20.—.

Tobačni izvleček v sodih po približno 100 kg, po Din 5.— kg, na drobno v pločevinastih posodah 4 1/2 kg Din 40.—, v steklenicah 2 kg Din 15.—, 1 kg Din 8.— z embalažo vred. Po pošti se pošilja le pločevinaste posode.

Mazavo milo po Din 12.— v posodi kupca.

Aphidon, sredstvo za pokončavanje listnih in krvavih uši, v posodi po 1 kg Din 50.—, 1/2 kg Din 12.—.

Aresin (krečni arzenat) kg Din 30.—, 250 gr Din 8.—.

Nosprisit, zavitek po 5 kg Din 22.— za 1 kg, 1 kg Din 25.—.

Meritol (kalcijev arzenat), 400 gr Din 15.—.

Zelio-pasta proti voluharjem, Din 15.50, zrnje proti mišim Din 8.— za zavitek.

Škropilnice za sadno drevje

Ročna škropilnica „Nova“, 1 1/2 l vsebine, Din 140.—, cevi za podaljšanje „Nova“ škropilnice Din 12.—.

Samodelna nahrbtna škropilnica A. H. 20, trdke Nechvile, po Din 1230.— z bambusovo cevjo vred; Vega, francoski sistem, po Din 1340.—.

Samodelne nahrbtnne škropilnice Kovina: 16 l Din 1050.— z bambusovo cevjo vred.

Prevozna škropilnica za sadno drevje in hmelj „Vindex“, ročno prevozna, s 5 m gumijevimi cevmi, 2 podaljška po 75 cm in patentnim razpršilnikom, z 2 cevmi po 2 m Din 2850.—

Razpršilnik po Din 30.—

Vinogradniške in kletarske potrebščine

a) Zatiralna sredstva proti boleznim in škodljivcem na vinski trti

Modra galica, Din 7.— na drobno; za vagono naročilo veljajo posebne cene.

Žveplo, dvojno (ventilirano) po Din 3.50 za kg v vrečah 50 kg a Din 3.—

Salojidin (antiklor natrijev tiosulfat), vreče po 100 kg po Din 5.— za kg, v manjših količinah po Din 5.50 za kg.

Urania zelenilo, v zavitkih po 1 kg Din 60.—

Fenofitaleinov papir za preskušanje galične zmesi po Din 1 za zvez.

Rafija, ličeje po Din 15.— kg.

b) Škropilnice in razni predmeti

Trtne škropilnice, bakrene, original Austrla Din 480.—, Jubila Din 520.—, Jubila za drevje s 3 m alum. cevjo Din 600.—

Potrebščine k škropilnicam: Kolenca po Din 10.—, dvojni razpršilnik Din 60.—, prehodna pipa s cedilom Din 25.— ali 45.—, navadni razpršilnik, kapica Din 10.—, igla Din 6.—

Gumijevе cevi za škropilnice 10×3 po Din 10.—, 13×3 po Din 14.—

Gumijevе kroglice po Din 2.50.

Gumijevе plošče po Din 8.— za komad.

Gumijevi trakovi: Reithoffer Din 110.—

Ročni žveplalnik Din 70.—

c) Kletarske potrebščine

Azbest za čiščenje vina po Din 80.— za kg.

Eponit za čiščenje vina po Din 50.— za kg.

Kalimetabisulfid, 10 dkg Din 5.—, 1 kg Din 27.—

Žveplovi trakovi na azbestu po Din 16.— za kg.

Tanin ali čreslovina popolnoma čisti, brez tujega okusa in duha za čiščenje in boljše ohranitev vina, 5 dkg Din 20.—, 10 dkg Din 40.—, ¼ kg Din 80.—

Kalijeva lužnina za določanje kisline v moštih, vinu in brezalkoholnih pijačah, ¼ l Din 20.—, ½ l Din 35.—, 1 l Din 65.—, brez steklenice.

Kipelne vehe, lončene, velike Din 20.—, male Din 15.—

Vinske in sadne stiskalnice z vsebino 60 lit, Din 80 litrov Din 1300.—

Grozni reblač Din 1800.—

Grozni mlin Din 900.—

Sadni mlin Din 1300.—

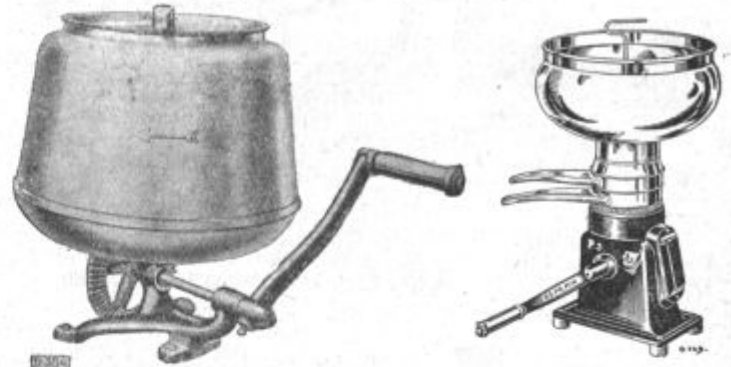
Živinorejski in mlekarski izdelki

a) Živinorejski predmeti

Telečji napajalniki po Din 75.—

Gumijevi seski za napajalnike, po Din 15.—

b) Mlekarske potrebščine

Posnemalnik Vega E za 75 l po Din 1200.—

„Baltic“ posnemalnik M. O. 60 l Din 1000.—

Posnemalnik „Milena“ 35 litrov po Din 650.—, 45 litrov po Din 650.—, 60 litrov po Din 800.—, 90 litrov po Din 900.—

Obročki za posnemalnike, mali po Din 5.—, veliki po Din 10.—

Pinje, št. 2 za 10 l po Din 780.—

Laktodensimeter (za določanje gostote mleka po profesorju Gerberju) Din 40.— in 50.—

Sirišče, dansko originalno Hansenovo, v prahu (iz Kodanja), v škatlicah po 25 g Din 14.—, 50 g Din 26.—, 250 g Din 90.—, 500 g Din 210.—

Brzoparilnik Alfa, s pocinkanim kotlom, 80 l Din 1700.—, 100 l 1800.—, 200 l Din 3000.—

Brzoparilnik Wema, z bakrenim kotlom, 70 litrski po Din 1200.—

c) Živinozdravniški predmeti

Požiralnikove cevi, za teleta Din 70.—, za goved Din 225.—

Rekord odpiralč žrela obvarja živino pogina pri napenjanju A Din 115.—, B Din 85.—, C Din 75.—

28

Trokarji, za teleta Din 45.—, za goved Din 55.—, Slika 23.

Irigatorji, kompletni (po 3 l), po Din 80.—

Zaustavljachi, ponikljani Din 60.—

Garkon zoper živalske kožne bolezni 13 Din.

Mlečni katetri po Din 8.—

Obročji za bike, navadni, Din 17.—

Toplomeri za merjenje vročine po Din 25.—, Din 30.—

d) Perutninarski predmeti

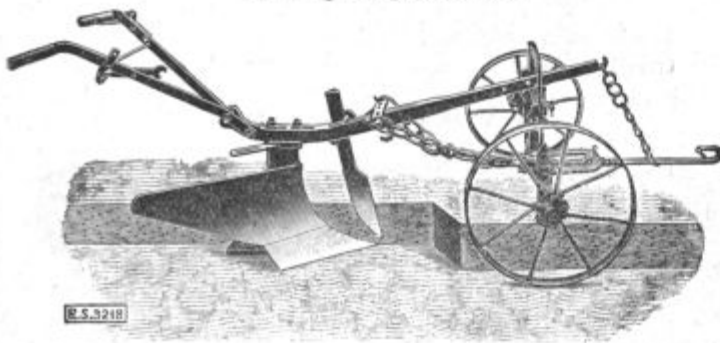
Znamke za perutnino, celoloidne, po Din —.30 za komad, aluminjaste s številkami po Din —.75 za komad, ušesne znamke za živino po Din 1.50 za komad.

Aparat za kapunjenje Din 265.—

Tehtnica za lajca Din 50.—

Poljedelsko orodje in stroji

a) Plugi in plužni deli

Sackovi plugi: D10 MN Din 1575.—, 9SS Din 1200.—, D8MN Din 1450.—, D7MN Din 1125.—, D6MNR Din 1025.—, D5MNR Din 975.—, Veit6Y Din 940.—, E6St Din 535.—, B6E Din 760.—.

Obračevalni plug, NW7 po Din —.—.

RS2777

Glave: D9SS po Din 380.—, D8 po Din 490.—, za lesene pluge Din —.—, 190.—, obračevalna HNW5 in 7 po Din 550.—, osipalna HUN Din 480.—, D7MN Din 425.—, D6MNR Din 390.—.

Lemeži: D10 Din 45.—, 9SS Din 50.—, D8 Din 42.—, D7 Din 35.—, D6 Din 33.—, E6 Din 25.—, obračalni Din 70.—.
Plazi za D6 in D7 Din 22.— za komad, NW7 Din 30.—.
Črtala za D7 in D6 po Din 35.— za komad, D9 Din 55.—.
Deske, Sack za D8MN po Din 140.—, D7 po Din 125.—, D6 Din 100.—.

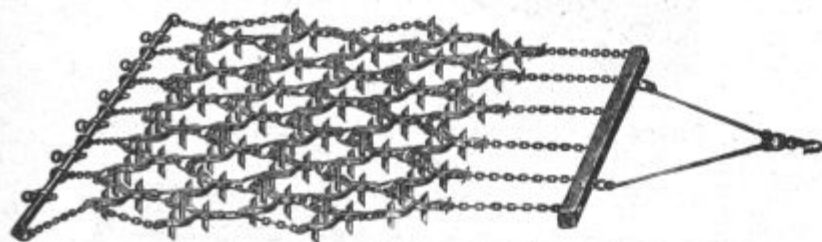

Enokolesna plužna Din 200.—.
Plužna s peresnim podzemeljskim rahljačem, sistem Bendhack, po Din 1200.—.
Izruvač za krompir, sedemdelni, Din 320.—.
Osipalnik HUN po Din 750.—, BHR Din 380.—.

b) Njivske brane

Dvodielna Din 700.— do 750.—.

c) Travnške brane

Travnške brane z zvezdnimi členki: Z2 široka 1.85 m, težka 52 kg Din —.—, Z3, široka 1.50 m, težka 50 kg Din 700.—;
z noži: N3, široka 1.80 m, težka 80 kg Din 950.—, N2, široka 1.50 m, težka 68 kg po Din 850.—, N1, široka 1.25 m, težka 57 kg Din 695.—.

Kombinirana travn. in njivska brana KW2, široka 2.25 m, težka 88 kg, trodelna po Din 1000.—.

Brane na krožnike SE 10 L Din 3500.—.

Planeti št. 8 — kot okopalnik, osipalnik in kultivator, globočina izpremenljiva, teža okoli 40 kg, Din 760.—, štev. 18 Din 180.—.

Glave za planet, komad po Din 150.—.

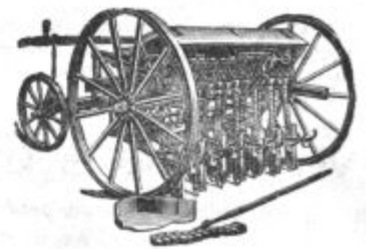
Kultivator s 7 peresi B, C, Din 1550.—.

Sejalni stroj Sack, devetvrstni BETTA Din 4500.—.

Sejalni stroj, dvovrstni za koruzo K. J 22 Din 1050.—.

Pracnerjev sejalni stroj Budućnost, trinajstvrstni po Din 5000.—.

Sejalica Unikum, 14 vrstna Din 6000.—.

d) Slamoreznice

Slamoreznica Kōla H320 za motorni pogon po Din 2800.—, KS2A za ročni pogon Din 2100.—.

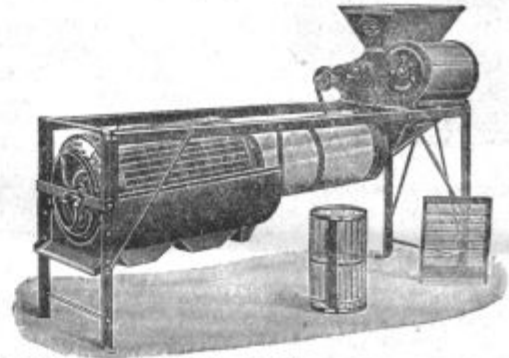
e) Gnojnične sesalke

Sesalke Monachia (gnojne pumpe) 330 cm po Din 700.—.
Sesalke, domač izdelek, v dolžini 3.90 m Din 605.—.
Sesalke, F450, Din 1000.—.
Sesalka „Kremžar“, dolžina 3 m Din 1050.— 3.50 m po Din 1100.—, 4 m Din 1150.—.

Razpršilnik za gnojnične sode po Din 90.—.

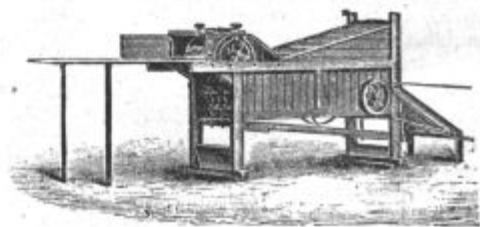

f) Trijerji in čistilniki

Trijerji (originalni Heidovi), V/2 po Din 6300.—, II/II Din 4500.—, II/Ia Din 3300.—.
Sortator Banat Din 2000.—.
Žitočistilniki „Č“ Din 1300.—.

g) Razni stroji in orodja

Mlatilnice „Eiger“ široka mlatilnica z dvojnimi vetrnim in dvojnimi čistilom na sita in na 3 vreče, elevator Din 13.500.—; „Elbe“ mlatilnica z dvojnimi vetrnim in dvojnimi čistilom na sita in na 3 vreče, elevator Din 10.500.—; B2 57 cm širine, s tremi tresali Din 4800.—; „Jura“ 57 cm širine, s tremi tresali in navadnim čistilom Din 6500.—.

Lanz kosilica (ležaji na valčke) LHR 45 po Din 3950.—.

Lanz kosilica (ležaji v olju tekoči) LVO po Din 4370.—.

Lanz obračalnik za seno št. 6 po Din 3200.—.

Robkač za koruzo, mali ročni po Din 70.—, R. R. Din 1000.—.

Brzoklepalnik „Stubaler“ po Din —.— za kom.

Reporeznice, domače, male po Din 370.— in Din 540.—, velike po Din 700.—, EWL Din 550.—.

Pozor, kmetovalci!

Velika stalna razstava raznih kmetijskih strojev, plugov in orodja; ugodna nakupna možnost.

